

HELHEDSPAN FOR KØBENHAVNS HOVEDBIBLIOTEK

Modernisering af Krystalgade 15 - Juni 2010

Helhedsplan for Københavns Hovedbibliotek - Modernisering af Krystalgade 15

FORSIDEILLUSTRATION 3D-vusualisering af panoptikon (interiør): juul & hansen arkitekter as - Cadwalk /Media

UDARBEJDET AF: juul & hansen arkitekter as, med support fra Bascon og JPE rådgivning

3D-ILLUSTRATIONER: Cadwalk /Media og juul & hansen arkitekter as

GRAFISK TILRETTELÆGGELSE: juul & hansen arkitekteter as / MUSKY DESIGN

FOTO: MUSKY DESIGN - WEB - Hovedbiblioteket

Trykt juni 2010

HELHEDSPAN FOR KØBENHAVNS HOVEDBIBLIOTEK

Indholdsfortegnelse

BAGGRUND side 3 - 7

01. Introduktion
02. Historik
03. "Byens Hus" – et nyt hovedbibliotek i København
04. Krystalgade 15 (eksisterende forhold)

HOVEDGREBET side 8 -17

05. "Vision" (fremtidige forhold)
06. IT og "det digitale rum / bibliotek"

UDDYBENDE BESKRIVELSER side 18 - 25

07. Funktionsbeskrivelse (plandisponeringer – alle etager)

RAMMER OG PROCES side 26

08. Helhedsplan vs. Delprojekter

APPENDIX side 27 - 30

09. Arealoversigt
10. Bygningsbeskrivelser- Skema (ombygning / tilbygning / renovering)
11. Henvisninge / Litteraturliste / Links / referencer

BAGGRUND

01. Introduktion

Renovering/modernisering af Københavns Hovedbibliotek

I budget 2010 blev parterne "enige om at afsætte 10 mio. kr. i 2010 til påbegyndelsen af renovering af Hovedbiblioteket. Parterne vil drøfte yderligere finansiering i forbindelse med budgetforhandlingerne i 2011."

Udarbejdelse af helhedsplanen blev gennemført i en positiv, intensiv og komprimeret proces, i foråret 2010, i et samarbejde imellem:

- Kultur og Fritidsforvaltningens – kunden – chef for Hovedbiblioteket (efter 1. juni 2010) Jens Steen Andersen, fungerende chef for Hovedbiblioteket (indtil 1. juni 2010) Pia Schack Pedersen, repræsentanter for drift, Peter Mikael Frederiksen projektleder, og koordinering Inge Rudbeck og Kirsten Boje samt medarbejderrepræsentant Piet Dahlstrøm Nielsen.
- KEJd – bygherren - blev repræsenteret ved projektleder Anette Dyring Naalund.
- juul & hansen arkitekter as - arkitekturrådgiveren (totalrådgiver) - var repræsenteret ved Asger Juul og Tor Korsnes, supporteret af Bascon - ingeniørrådgiveren (underrådgiver) - repræsenteret ved Lars Eggert Nielsen og Jette Grønkjær Pedersen. Samt JPE rådgivning, repræsenteret ved Jørgen Pedersen

Der blev afholdt i alt 6 fællesmøder med fast dagsorden, en workshop med bibliotekets medarbejdere samt en række ad hoc møder i underudvalg, med myndighederne og med bygningens ejer.

Processen var præget af et meget stort engagement, samarbejdsvilje og med en åbenhed på møderne, hvor de fremførte meninger gav udtryk for en holdningsmæssig bredde, uden at evnen til at skabe konsensus blev sat over styr.

Der har i hele forløbet været fokus på de tidsplansmæssige og økonomiske rammebetingelser (beskrevet under afsnit 08) og prioriteten har været, at man hellere ville se bort fra enkeltelementer og få høj kvalitet, end at få en jævn og utilstrækkelig kvalitet af alting.

Der har løbende været en dialog med myndighederne omkring forhold der forudsatte en forudgående afklaring af hensyn til helhedsplanens prioriteringer. Det skal i den sammenhæng nævnes, at myndighederne har udvist en høj grad af imødekommethed overfor

det forelagte projekt, og at der på det grundlag er en berettiget forventning om, at der opnås tilladelse til den forslåede udvidelse af etagearealet. Myndighederne har også tilkendegivet en positiv indstilling overfor ønsket om at dele af Krystalgade opnår gågadestatus, og at de aktivt vil inddrage dette i deres aktuelle planlægning af kvarterets trafikforhold.

Bygningens ejer (Jeudan) er forhåndsorienteret om helhedsplanens indhold, og har ligeledes givet et positivt tilsagn til denne.

Undervejs i processen blev der konstateret behov for at få udført en kortlægning og uddybende beskrivelse af en række specifikke forhold der ligger udenfor selve helhedsplanens rammer men som forudsættes gennemført, eller må ses som meget hensigtsmæssige at gennemføre, inden igangsættelsen af selve projekteringen (disse forhold er også beskrevet under afsnit 08).

Enkelte punkter har været behandlet, men er ikke medtaget i den færdige helhedsplan. Det væsentligste af disse punkter er et ønske om at åbne op til kælderetagen, så publikum får adgang. Når dette punkt ikke blev medtaget, skyldes det (primært) rådgivernes forbehold overfor det realistiske i at gennemføre dette indenfor de udstukne rammer, både set i forhold til en række brand- og komfortmæssige aspekter og set i forhold til rammeøkonomien.

Helhedsplanen beskriver de overordnede forhold der påtænkes gennemført og vil udgøre udgangspunktet for den videre projektering. Det er ikke et fyldestgørende dispositionsforslag, men skal efterfølgende bearbejdes i et samarbejde med de i forvejen involverede parter og en kommende totalrådgiver, inden beslutninger om projektets endelige omfang kan træffes.

Beskrivelsen er udført af rådgiveren, og de udførte tegninger og illustrationer udtrykker rådgivers visualiserede vision af de nye rammer der vil blive bearbejdet i det videre forløb, men helhedsplanens samlede indhold udtrykker et enigt udvalgs prioriterede plan, som indstilles til beslutning af det politiske udvalg i Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFU) og efterfølgende i Københavns Kommunes Borgerrepræsentation (BR).

02. Historik

Københavns Hovedbiblioteks historie stammer tilbage fra Biblioteksvæsenets grundlæggelse den 2. marts 1885. Et *hovedbibliotek*, hvorfra virksomhedens centrale administration og ledelse havde sæde, blev etableret i forbindelse med reorganiseringen af folkebibliotekerne i 1912-13 - med det nordamerikanske biblioteksvæsen som forbillede. I bibliotekets første tid (fra 1917) var man placeret i resterne af Sankt Nikolaj kirkebygning (det nuværende Kunsthallen Nikolaj) og man har sidenhen altid været placeret i bygninger, oprindeligt bygget til andre formål. I foråret 1957 tog man en beslutning

om at flytte ind i dertil indrettede lokaler i en nyopført ejendom på Kulturvet samtidig med at kredsbiblioteket i Helligåndshuset og udlånsfilialen i Borgergade 15 blev en del af hovedbiblioteket, som åbnedes på ny den 17. juni 1957. Lokalerne på Kulturvet var nemlig ikke beregnet til at huse et bibliotek, da de oprindeligt var blevet opført til kontorer og først i sidste øjeblik udlejet til Københavns Kommune og indrettet til at huse et bibliotek.

Ejendommen i Krystalgade blev afløseren for den tidligere ejendom på Kulturvet, hvor man indtil da havde holdt til siden 1957. Bygningen, som har huset biblioteket siden 1993, blev opført i perioden 1904-1905 ved arkitekt N.P. Nielsen for Møller & Landschultz. Den var efter ønske fra kontorforvaltningsvirksomheden

oprindeligt indrettet som et trykkeri og til handel med kontorartikler. Omkring 1980 kom Daells Bolighus til hvorpå indretningen blev ændret til et møbelvarehus. Da man stoppede for salget af møbler 13 år efter, skete en yderligere ombygning ved arkitekt Claus Rathje før Københavns nye og større hovedbibliotek flyttede til den nuværende lokalitet og blev indviet den 1. oktober 1993. Ved indflytningen bevarede man ejendommens grundstruktur og arkitektoniske indretning, mens arealet blev udvidet fra ca. 7.000 m² til godt 10.000 m². Imidlertid er der med tiden opstået pladsmangel på de omkring 10.000 m² (2002), der udgør det samlede lejemål - et stort grundlejemål indgået med ejendoms-selskabet Jeudan A/S og to mindre lejemål indgået med lejere af ejendomme, der grænser op til Filostræde.

Man tog i 2001 hul på diskussionen om hvorvidt man i løbet af de kommende år, på ny, skal flytte hovedbiblioteket til større og bedre lokaler, og hvor det i så fald kan placeres (så centralt så muligt) da pladsmanglen i de nuværende fysiske rammer igen er ved at indfinde sig og udvidelsesmulighederne i det nuværende lejemål er meget begrænsede. Scala-bygningen har bl.a. været på tale som en mulighed for en tilfredsstillende beliggenhed, men det har også været indover og bygge et helt nyt bibliotek på Israels Plads, Turbinehalsgrunden, ved Pumpehuset eller Vandværksgrunden tæt ved Vesterport Station. Endnu er der dog ikke truffet nogen politisk beslutning i Københavns Kommune omkring et nyt og tidssvarende hovedbibliotek anslået til et nytteareal på ikke under 20.000 m² og en byggesum i størrelsesordenen omkring 500 - 750 mio. kroner.

I budget 2010 blev parterne "enige om at afsætte 10 mio. kr. i 2010 til påbegyndelsen af renovering af Hovedbiblioteket. Parterne vil drøfte yderligere finansiering i forbindelse med budgetforhandlingerne i 2011."

I forlængelse af budgetbeslutningen igangsattes arbejdet med rådgiverudbud og udarbejdelse af en helhedsplan for modernisering af Hovedbibliotek, samt en plan for udmøntning af 2010 bevillingen. Helhedsplanen, samt planen for udmøntning af 2010 bevillingen forelægges Kultur- og Fritidsudvalget og Borgerrepræsentationen i august/september måned 2010.

*Hovedbiblioteket har i 2009 genforhandlet og fornyet lejekontrakten med Jeudan A/S. Den nye lejekontrakt kan tidligst opsiges med virkning fra 31.dec. 2020.

03. "Byens Hus" – et nyt hovedbibliotek i København

1. Tanker, planer og ønsker.

Der ligger adskillige rapporter og foranalyser der tager afsæt i mulighederne for etablering af et nyt hovedbibliotek i København. Dette afsnit laver et kort resumé og henviser til nogle af de historiske og væsentlige parametre for tilblivelsen af "Byens Hus", forud for udarbejdelsen af helhedsplanen (Der henvises derudover til afsnit 11: henvisninger, links mv.).

I "Nyt Hovedbibliotek – analyse af H.C. Andersens Boulevard 2", udarbejdet af RIA (2003/4), gennemgås den pågældende eksisterende bygnings egnethed som et fremtidigt Hovedbibliotek. Bygningen der i dag bl.a. huser Kulturarvs Styrelsen er på ca. 11.000m² ekskl. kælder. Analysen konkluderer at bygningen er uegnet til formålet i sin nuværende tilstand, og at en ombygning til formålet vil kræve en totalombygning af det indre af bygningen.

I "Nyt Hovedbibliotek i København", udarbejdet som idé skitse (pjece) af Kultur- og Fritidsforvaltningen i samarbejde med RIA (2002), er der udarbejdet 2 scenarier for et nyt hovedbibliotek (ca. 20.000m²(netto))på to centrale pladser i hovedstaden.

Scenarie 1 skitserer et nybygget hus på Israels plads, mens scenarie 2 skitserer en om- og tilbygning af de eksisterende Turbinehaller (beliggende tæt på Kgs. Nytorv).

I forordet understreger daværende kulturborgmester H. Thustrup Hansen, at "Hovedbiblioteket fortjener sin egen bygning for første gang i sin 100-årige historie, og at københavnernes fortjener, at bystyret gør sig umage med placering og arkitektur".

I "Byens Hus – foranalyse til Nyt Hovedbibliotek i København 2008", udarbejdet som rapport af Biblioteksstyrelsens Udviklingscenter, 2003 ved Hellen Niegaard, peges der på 4 udviklingsscenarier for et kommende "nyt hovedbibliotek. Udviklingsscenarie 1-3 tager udgangspunkt i at man bygger et nyt metropolbibliotek efter sammenligning af - og forbillede fra såvel nyere europæiske som nordamerikanske metropolbiblioteker (Oslo 21.000m², Seattle 34.000m²). Fælles for disse scenarier er at de alle virkeliggøres gennem opførelsen af et nyt hus (ca. 25.000m² ekskl. magasiner).

Scenarie 3: "Hybridbiblioteket – Byens Hus". En virkeliggjort vision om hybridbiblioteket. Et interaktivt biblioteks univers og et kulturelt kraftcenter midt i city.... Københavns kulturelle vindue og oplevelsescenter og byens centrale informations-, videns- og læringspunkt"

Scenarie 4, kaldet Status Quo modellen(10.000m²), fastholder hovedbiblioteket i det nuværende lokaler i Krystalgade. Modellen forudsætter at bygningerne som

minimum gennemrenoveres iht. gældende tilstandsvurderinger, og at der "foretages en revurdering af samtlige opgaveområder for at sikre den mest hensigtsmæssige indretning i forhold til den nuværende bibliotekslovs opgaveformulering"... "Fastholdes hovedbiblioteket i Krystalgade i fremtiden bør samtlige serviceydelser og den nuværende indretning snarest analyseres set i forhold til de begrænsede pladsvilkår i kontorer, bagland og møderum, og revurderes med henblik på en gennemgribende rekonstruktion".

I "Byens Hus – et nyt metropolbibliotek og samlingspunkt i centrum af København", udarbejdet af Københavns Biblioteker 2007, peges der ligeledes på et nyt storbybibliotek (ca. 20.000m²(netto)). "Byens Hus .... skal med mangeartede kulturtilbud, udstillinger og tilknyttede kommercielle aktiviteter være et offentligt tilbud til borgerne uden sidestykke. Det skal være et samlingspunkt og mødested, - et sted for dialog, viden og information, idéer og inspiration".

Endelig er der "Byens Hus – et nyt hovedbibliotek – et nyt "landmark" for København", udarbejdet af Kultur- og Fritidsforvaltningen ved Københavns Biblioteker i 2009. Pjecens vision opstiller et hovedbibliotek der vil fungere ud fra 3 hovedprincipper: "01. Åbent 7-24 for alle borgere... 02. Folkeoplysning og læringsaktiviteter. 03. Kulturelle oplevelser".

Pjecen opstiller og sammenligner visionen om et nyt (20.000m²(netto)), med nuværende hovedbibliotek i Krystalgade (9.990m²)og alternativt renoveret hovedbibliotek i Krystalgade (10.050m²).

"Byens Hus er fremtidssikret. Det har en indbygget fleksibilitet over for nye teknologier og informationsbærende medier".

2. Indtryk og refleksioner ved en registrering af lokaliteten.

Det første indtryk man får som besøgende i Krystalgade 15, er et ualmindeligt rodet og nedslidt gadebillede, hvor hovedindgangen mest af alt fremstår som et hul i væggen og de relativt store vinduespartier ikke formår, at skabe megen formidling af hvad det er bygningen indeholder.

Ved ankomsten i bygningens centrale rum – Panoptikonpræsenteres man for et imponerende men relativt tomt rum, over flere etager, med et klart centralt perspektiv via eskalatorer der inviterer op på bibliotekets 1. sal. Men hermed synes invitationen også slut. Ovenlysets diffuserende glasareal, understøttet af den bærende konstruktions turkise tone, opleves, i sammenhæng med de dybe vindueshuller på etagerne samt etagerens sparsomme dagslysfald og mørke lofter, som et så kontrastfyldt rum, at der ikke formidles megen kontakt eller indsigt, arealerne imellem.

Bevæger man sig rundt på etagerne, forekommer arbejdsarealerne langs Panoptikon meget attraktive, om end placeringen af inventaret og forholdet imellem arbejds-/opholdsarealerne, gangarealer og det øvrige inventar opleves uhensigtsmæssig, med et tilfældigt præg.

Oplevelsen af Panoptikons ringe evne til formidling af kontakt imellem etagerne og af rummets lysmæssige egenskaber, ændres ikke af at bevæge sig rundt på etagerne. Tværtimod understreges ens oplevelse af fravær af et utilstrækkeligt dagslysfald, forskellige steder i bygningen, ligesom det diffuse lys er med til at give et søvnt indtryk (dette er ikke forbedret af den belysningsmæssige installation). I det hele taget mangler man ofte en fornemmelse af hvor man befinder sig, bortset fra relationen til Panoptikon. Der mangler simpelthen lokale identitetspunkter, både internt i huset og via udsyn til den omkringliggende by.

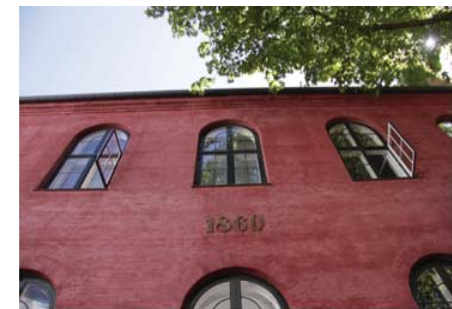
Bevæger man sig ind til Hovedbibliotekets bagindgang, hvor bøger og varer indleveres, føres man via en pittoresk port fra Store Kannikestræde, igennem en baggård, der afslører hovedbygningens placering midt i det gamle København, med smukke teglbygninger, bindingsværk og beplantning.

Bevæger man sig ud i de mindre sidebygninger, der primært er anvendt til administration mm, afsløres ligeledes en række historiske og æstetiske oplevelser, såvel i interiøret som eksteriøret. Billeder, der ellers er fuldstændigt fraværende for den besøgende.

Omkring det generelle indtryk af hovedbibliotekets funktionelle og æstetiske fremtræden, herunder af overflader, teknik, inventar, belysning og skiltning, så fremstår det ikke som et sammenhængende bibliotek, men nedslidt og relativt tilfældigt – og i den grad moment til en sammenhængende modernisering.

3. Referencer fra andre "Byers huse" og udvalgte internationale biblioteker.

Da Københavns Kommunes udviklingsstrategi er baseret på, at man vil måle sig i forhold til andre internationale byer snarere end med danske byer, har vores referenceindhentning primært været fokuseret internationalt og svarende til de fokusgrupper der har været involveret i forstudier igennem de seneste ca. 10 år.

Da vi på forhånd kendte den overordnede vision, tog vores søgen naturligvis afsæt i den. Vi har således undersøgt, sammenlignet og ladet os inspirere af "Byers hus" fra en række europæiske byer, med hovedvægten lagt på eksempler fra London, Milano og Paris, der alle 3 opererer med "passagen", imellem flere hovedstrøg/gader, "markedspladsen" i form af indendørs torve over flere etager, overdækket af glas, hvor der fremvises og udbydes diverse varer.

I forhold til indretningen af cafemiljøet i stueetagen, har vi set referencer fra New York, London, Berlin, Paris og Fiolstræde, som har inspireret os til at søge efter noget der er specifikt "bogcafe", snarere end en hvilken som helst cafe, der tilfældigvis ligger attraktiv i byen. Og at dennes kvaliteter skal understøttes af den unikke placering imellem, på den ene side, facaden imod et (kommende) attraktivt gademiljø og på den anden side, en fantastisk overdækket markedsplads.

Vi har naturligvis orienteret os bredt omkring mange nye og gamle biblioteker, der på forskellige måder giver inspiration pga. af deres funktion, størrelse eller særlige kvaliteter. Særligt 2 biblioteker har været anvendt som referencer, nemlig OBA, Amsterdams nye hovedbibliotek, tegnet af den hollandske arkitekt Jo Coenen og ibrugtaget 2007

samt universitetsbiblioteket Exeter Library, tegnet af den amerikanske arkitekt Louis I. Kahn og ibrugtaget 1972.

Begge de nævnte biblioteker har meget store generelle kvaliteter, men er særligt interessante i forhold til Krystalgade 15, idet de opererer med centrale rum over flere etager, særlige zoner for studie-/fordybelsespladser og har en klart gennemført strategi i forhold til bibliotekets sammenhængende kvaliteter i forhold til overflader, teknik, inventar, skiltning og belysning.

04. Krystalgade 15 (eksisterende forhold)

1. Bygningerne

Københavns Hovedbibliotek ligger i en samling ejendomme, bestående af Krystalgade (15-21) og Store Kannikestræde (14). Hovedhuset, også kaldt bygning A, ligger i Krystalgade 15-17 og kendetegnes ved dets store overdækkede atrium også kaldet "panoptikon". Hovedbiblioteket i Krystalgade rummer ca. 10.000m², hvoraf ca. 6.000m² er til publikumsbrug. Der kommer dagligt ca. 3.500 besøgende på biblioteket, lidt over halvdelen er unge under uddannelse.

Overflytningen i 1993 fra Kulturvet var et stort løft i forhold til den tidligere beliggenhed, og resulterede i en 30% forøgelse af både besøgstal og udlåns tal. Besøgstallet ligger på ca. 800.000 personer årligt. Udlåns tallet ligger årligt på ca. 1,2 mio. årligt. Den samlede materialebestand er på ca. 700.000 enheder, - heraf er der direkte adgang til ca. halvdelen. Der forventes at der i de kommende år med øget digitalisering og brug af internet og e-ressurser vil blive færre materialer end hovedbiblioteket rummer i dag. Men bøgerne vil fortsat være et helt centralt element i det moderne bibliotekstilbud.

2. Afdelingerne

Biblioteket er i fem etager, forbundet med hinanden via elevatorer og rulletrapper, der er placeret ud mod et overdækket gårdrum /atrium, "panoptikon". Stueplan indeholder foruden reception og hent/bring funktioner, også arrangementszoner som "Salonen" og "Dialog på Græs". I stueplan er også beliggende "Mocczinet", der indeholder en café (ud mod Krystalgade) med formidling af nyheder (aviser og magasiner). Etagerne huser følgende afdelinger; Dansk og Udenlandsk Skønlitteratur (1. Sal, inkl. kunstfag), Børn- og Ungeafdelingen (2.sal, inkl. musik, tegneserie og film), Humaniora, Samfundsfag og Naturvidenskab (3. Sal, inkl. IT), og Sport, Historie, Web-Værktødet (4.sal/tag-etage).

HOVEDGREB

05. "Vision" (fremtidige forhold)

Generelt:

Hvad forstår vi med en "vision"? Lægger vi den samme betydning i det beskrevne ord? Som rådgiver opfatter vi den forelagte "vision" som en idéskitse med en målsætning beskrevet i ord. Vores opgave er, med teksten som udgangspunkt, først at visualisere visionen og efterfølgende tilvejebringe et grundlag, der sandsynliggør at visualiseringerne kan resultere i projektering og opførelse af et hus, der indeholder visionens substans.

1. Skattekammeret / videns basen

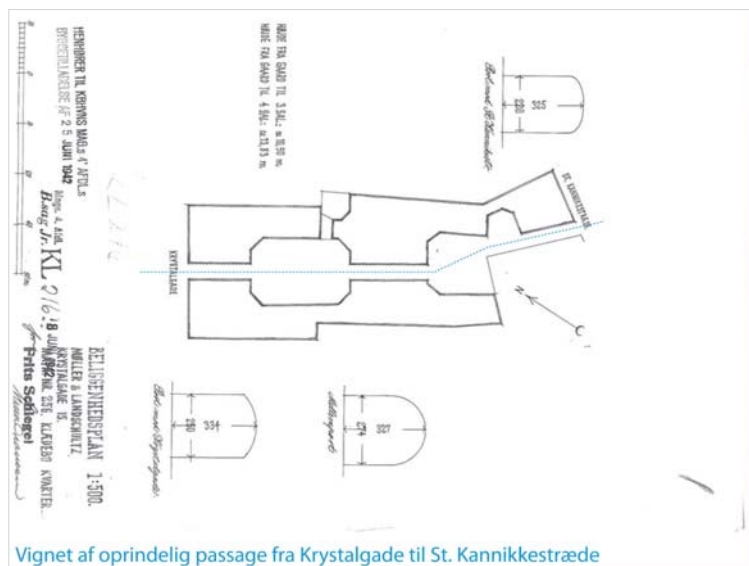
Skattekammeret er bibliotekets kerne. De første biblioteker var forbeholdt de kongelige og de gejstlige. De var små, eller store "skattekamre" af viden. I dag er denne viden tilgængelig og allemandseje, og det er denne "viden" i denne "vidensbase", der udgør skattekammeret. Skattekammeret er Hovedbibliotekets samling af fysiske og ikke-fysiske (digitale) materialer. Det er en nations historie, viden, kunnen og bedrifter nedfældet i skrift. Det er en skat der skal værnes om, men samtidig noget der skal viderebringes fra generation til generation. Kom ind i det nye Hovedbibliotek og sug til dig af en nærmest ubegrænset videnssamling.

2. Passagen (åbenhed, logistik)

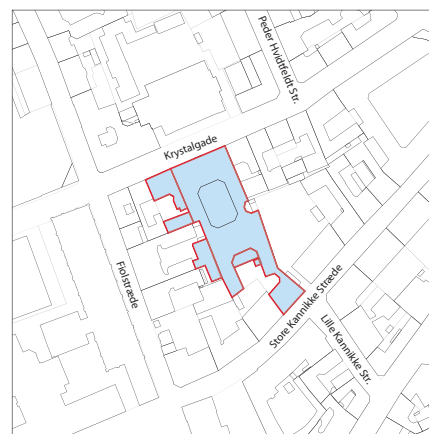
Essentielt for idéen med passagen er at åbne facaden til gården imod Store Kannikestræde op både visuelt og fysisk. Ved at "åbne huset op" imod denne tidligere baggård er biblioteket gjort tidligt, sammenlignet med den nuværende ensidige orientering mod Krystalgade. Samtidig giver passagen et tilskud til byens overordnede bevægelses net; der skabes en ny forbindelse; et forløb i byens logistiske forgreninger og der er åbnet op for nye oplevelser i mødet med "det nye hovedbibliotek" for bibliotekets besøgende. Oprindeligt blev huset bygget som et virksomheds hus. Den gang var gården ikke overdækket. Der var åbent til det fri, og der var en passage gennem bygningskomplekset fra Krystalgade via denne gård, videre gennem en passage til den næste gård, for så at ende i Store Kannikestræde. Herfra ville man så bevæge sig naturligt videre ned ad Lille Kannikestræde, og videre ind i byens mylder og liv, og vice versa.

Genetableringen af passagen er, i lidt overført betydning, en tilbageførsel af den oprindelige passage der tidligere var der.

Den nye passage fordrer en omlægning af et par fysiske barrierer, henholdsvis rulletrapperne mellem stueplan og 1.sals plan og plinten ud mod gård (St. Kannikestræde). Rulletrapperne flyttes og den vertikale hovedbevægelse placeres på alle etager ud mod siderne af panoptikon. På denne måde frigøres der for passagen og "Krystaltorvet", pladsen kommer til sin fulde ret. At sænke den hævede plint kræver en om-

Situationsplan "Byen"

"Byens Hus"

lægning af varmecentralen. (Der henvises til afsnit 07 Funktionsbeskrivelse – ingeniørarbejder).

Endelig vil etablering af passagen kræve en opgradering af gårdmiljøet, fra det eksisterende "baggårdsmiljø" til at være en attraktiv, æstetisk og funktionel del af passagens vej. Dette opnås igennem en landskabelig bearbejdning i form af spændende belægningsarbejder, begrønnede gavle samt en behagelig og tryk gårdbelysning, der alt sammen giver et indbydende og informativt miljø. Gården ryddes for affaldscontainere, der flyttes til nyetablerede affaldsrum i den eksisterende bygning. Parkeringsarealer for biler (på nabomatriklen) indarbejdes hensigtsmæssigt i det nye gårdmiljø.

Den eksisterende gårdfacade er meget tillukket, hvilket giver en mørk og indelukket atmosfære i den dybe ende af biblioteket. Visionen om at åbne facaden visuelt op er med til at styrke de dagligsmæssige, og dermed en afgørende forbedring af de klimatiske forhold, både for de ansatte og for de besøgende.

3. Markedspladsen (markedsføring)

Markedspladsen er stedet hvor biblioteket præsenterer sit udbud af materialer, hvor skattekammeret bliver visuelt. Det er stedet hvor alle afdelinger i hovedbiblioteket viser de nytilkomne materialer, tematiske emner, og udstiller "smagsprøver" på det store udbud der findes i bibliotekets samling. I markedspladsen ligger der også en form for markedsføring; "tag for dig af retterne, og vi har mere at byde på oppe på etagerne".

Markedspladsen skal lokke og tiltrække bibliotekets besøgende til at gå videre på opdagelsesfærd i huset. Markedspladsen, eller Krystaltorvet, ligger centralt placeret i huset, under panoptikonets store ovenlys. Som i den klassiske by er markedspladsen stærkt forbundet med idéen om passagen, eller strædet. Man bevæge sig ad passagen, hen til pladsen/torvet/markedspladsen og så videre ad passagen hen til den næste markedsplads, eller torv. Markedspladsen vil have skiftende opstillinger / udstillinger.

4. Flere kvadratmeter (glasbygningen)

Der ligger et helt grundlæggende ønske fra HB om at få flere kvadratmeter til huset, for dermed at kunne optimere og forbedre servicen og udbuddet overfor bibliotekets brugere.

I denne helhedsplan der hovedsagelig er en ombygning og renoveringssag, er der en lille udvidelse (tilbygning) som vi kalder "glasbygningen". Dens fysiske udstrækning svarer til baggårdens rampe/plint der er en overbygning af den underliggende varmecentral. Denne varmecentral omlægges (som tidligere nævnt) i forbindelse med etableringen af passagen.

Glasbygningen indeholder foruden nyt indgangsparti/vindfang, også ca. 55m² etageareal på hver etage. I alt er udvidelsen på ca. 220m² + en tagterrasse (55m²) øverst oppe på glasbygningen. Tagterrassen vil som en anden "posthumseets restaurant" kunne give et fan-

tastisk vue ud over Københavns mange tage og tårne. Mens man læser i et aktuelt tidsskrift over en café latte, har man samtidig mulighed for at sanse en del af denne unikke del af vores Hovedstad.

Den eksisterende facade imod gården (St.

Kannikestræde) åbnes op på alle etager, imod den nye glasbygning, hvilket bidrager til et forøget dagslys ind til den eksisterende bygning. Der vil være forskelligartede aktiviteter og indretning i glasbygningen i forhold til afdelingernes behov.

5. Fleksibilitet (vs. depoter)

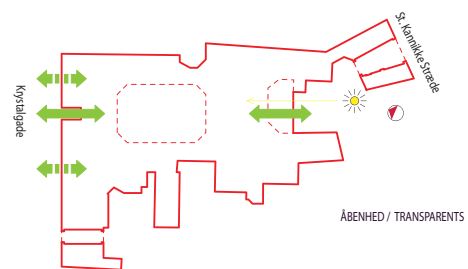
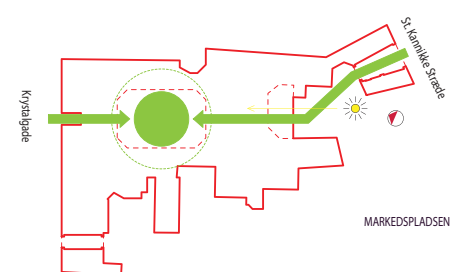
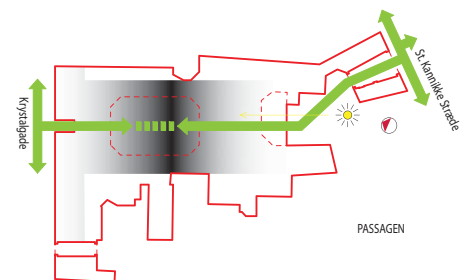
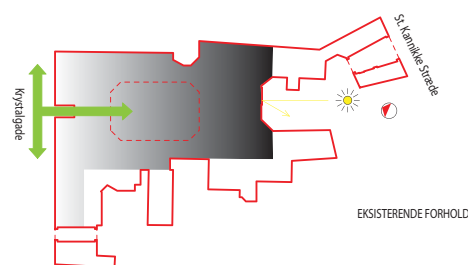
Hovedbibliotekets arealer og muligheder for indretning er helt betinget af de eksisterende fysiske rammer. Det giver nogle klare begrænsninger men indeholder også nogle muligheder og en naturlig optimering af et begrænset etagemeter areal er, at tænke i øget fleksibilitet.

Med fleksibilitet forstås en variabel mulighed, specielt i forhold til indretning; en ikke-stationær eller ikke-fastlåst opstilling. Fleksibiliteten giver muligheden for at ændre et rums fysiske brug og visuelle udtryk. I stueplan kommer denne fleksibilitet især til udtryk i markedspladsen og info-torvets variable opstillinger. Denne placering er valgt, fordi det er det eneste større areal i bygningskomplekset, der er fri for søjler. Somme tider er der udstillinger, andre tider (ved særarrangementer) vil Krystaltorvet kunne transformeres til en foredrags-sal eller en sal for scenekunst. Denne fleksibilitet er en stor mulighed for Hovedbiblioteket til at optimere de lidt begrænsede arealer der er i Krystalgade. Samtidig kræver dette at der tages højde for generel opbevaring og depoter til møbler mv.. Ønsket og visionen om fleksibilitet er også til stede på de øvrige etager, dog i mindre skala. Her tænkes mindre opstillinger ifbm. aktivitets- og udstillingszoner der ligger spredt mellem bogsamlingerne.

6. Funktionalitet (flow)

Helhedsplanen indeholder en generel opgradering af bygningens funktionalitet. Hovedbibliotekets funktionalitet er stærkt knyttet til dets serviceniveau, der igen handler om hvilket "flow" der er i gennem bygningen. Jo bedre "flow" der skabes des bedre service vil der naturligt skabes for brugere og ansatte. Foruden øget fleksibilitet er det afgørende at funktionernes interne placering i forhold til hinanden er logisk og hensigtsmæssige.

Et nyt og gennemrenoveret hovedbibliotek i Krystalgade – Byens Hus, vil kunne tilbyde en ny og forbedret service for borgerne igennem en mere overskuelig indretning, skiltning (både fysisk og digitalt), forbedret tilgængelighed igennem tilførsel af en ny publikumselevator, nye og flere publikums- og administrations lokaler, en lettere adgang til materialerne (et bedre materialeflow), bedre selvbetjeningsløsninger, herunder en omlægning fra stregkoder til chip-teknolo-

logi samt sorteringsanlæg mv.. Hertil kan tilføjes de mere bløde værdier som udvidelse af den eksisterende café i stueplan, med en kaffeebar, samt en "bogcafé". På øverste etage, med forbindelse til tagterrassen, placeres en lille intim kaffeebar, med et minimalt, men godt udbud.

7. Mødestedet

(mellem brugere og mellem ansatte og brugere)

Hovedbiblioteket som "byens hus" har en unik værdi i byen som et fælles offentligt rum. Netværkssamfundet skaber behov for rum, hvor alle frit kan mødes, hente viden, arbejde og fordybe sig, søge kultur- og kunstoplevelser og kommunikere med andre på tværs af alder og kulturbaggrund. Trods IT og Internettets grænseløse mængder af virtuelle tilbud, så der det fysiske biblioteks rolle som samfundets mødeplads stadig vigtigere. Internationalt betegnes biblioteket som "det tredje sted" – stedet hvor mennesket mødes, udveksler synspunkter, får inspiration og udvikles.

For at understøtte denne funktion opsættes storskærme med informationer om aktiviteter, tilbud og hotspots muligheder.

Byens Hus er stedet hvor de lokale københavnere mødes forskellige steder i huset; i Bogcaféen, på markedspladsen og i web-værkstedets univers. For besøgende i København er Byens Hus et naturligt afsæt for at gå på opdagelse i Hovedstaden – enten som låner, studerende, handlende eller turist.

Helhedsplanen har, foruden at sætte mødet mellem husets brugere på dagsorden, også til hensigt at skabe eller forbedre mødet mellem bibliotekets ansatte (personale) og de besøgende. Dette gennemføres til dels gennem et højt informationsniveau (selvbetjent), men også gennem det personlige møde og synlighed mellem besøgende og de ansatte. I stueplan vil der være check-points / værtinde-funktioner, der giver den besøgende mulighed for at søge og få information og viden om "where to go" i huset. Check-points er ikke faste arbejdspladser, men er en slags flydende funktion der er med til at højne serviceniveauet og mødet med biblioteket. Oppe på afdelingerne er der centralt beliggende, synlige referencepunkter, dvs. 1-2 arbejdspladser i hver afdeling der udgør den personlige betjening af bibliotekets kunder.

Endelig er der arbejdet med synliggørelse af administrationen. Administrationen vil i højere grad end dag, være placeret som en naturlig integreret del af afdelingerne. Lette (minimalistiske) glasvægge adskiller disse arbejdspladser fra resten af afdelingen. Dette giver en synlighed, og oplevelsen af tilstedeværelse via det visuelle møde imellem de besøgende og de ansatte. Hvor dette er funktionelt operationelt, overflyttes funktioner fra de tidligere administrationslokaler, primært placeret ud mod Krystalgade, ind i hovedbygningen (bygning A) og dele af afdelingerne flyttes ud i disse "bibliotekets arme". Dette giver afdelingerne og dermed

de besøgende mulighed for at komme i kontakt med andre, mere gemte dele af biblioteket. Den besøgende, de studerende og turisten, får mulighed til indkig og vue til det "gamle København", med de snævre gårdmiljøer med skæve bindingsværkshuse, brolægning mv.

8. Lærestedet (sted til fordybelse, info)

Hovedbiblioteket indrettes som et både fysisk og virtuelt læringscentrum for informationskompetencer til alle borgere, der understøtter læringsaspekter for alle aldre.

Byens Hus skal rumme både fysiske materialer og de nyeste IT-faciliteter, så København Kommune kan tilbyde borgerne en tidssvarende og fremtidsrettet biblioteksservice.

Husets primære brugergruppe er de studerende. Denne gruppe udgør i dag, ca. 25% af den samlede brugersammensætning. Disses behov og efterspørgsel bør tilgodeses og dette gøres bl.a. ved at etablere flere studie arbejdspladser med høj fleksibilitet. Disse arbejdspladser tilføres den nødvendig elforsyning, arbejdsvenlige møbler og god belysning. Biblioteket vil være fuldt udstyret med trådløst netværk, så tilgang til internet sikres for brugerne. Disse arbejdspladser er primært placeret ud mod panoptikon, hvor de visuelt formidler aktivitet i afdelingerne på tværs (vertikalt) af etagerne. For at optimere denne funktion etableres der 18 indvendige "karnapper" på endevæggene i panoptikonens rum og der etableres flere pladser, langs panoptikonens sidevægge. Karnapperne og de nye langsgående arbejdspladser øger kapaciteten af studiepladser/for dybelseszoner på hver etage til ca. det dobbelte antal af de nuværende.

Der etableres stille rum / rum til fordybelse på alle etager. Disse rum er tænkt fleksible således, at de somme tider kan fungerer som møderum for publikum, og somme tider som stillerum og arbejdspladser. Rummene vil være placeret som en naturlig del af afdelingerne, kun adskilt fra det øvrige rum ved lette glasvægge.

Der etableres også nogle mindre undervisnings- og IT-rum (læringsrum), som kan sikre og udbygge dagens tilbud af kurser for borgere der ønsker hjælp til opnåelse af de it-kompetencer, der er nødvendige for at kunne navigere i informationsmængden.

Der sikres plads til såvel fordybelse og koncentration som samspil og videndeling. Med plads til nye medier samt til opholds- og vejledningsdimensioner.

Illustration af det moderniserede panoptikon, "en stille formiddag på markedet", set fra 1. sal.

Illustration af nye studie/for dybelseszoner i karnapper, set fra 1. sal

9. Arrangementer

Byens Hus vil varetage mindre arrangementer i bogcaféens "intimscene". Her vil en fleksibel scene kunne huse mindre arrangementer, som vi kender dem fra storbyernes cafémiljøer; et par kunstnere (musikere, digtere) fremfører deres poesi, medens bogcaféens gæster nyder en kop kaffe eller et glas tempereret vin, eller en gruppe "okkuperer" området i en begrænset periode, for derefter at lade caféfunktionen genopbygge det. Som baggrund for intims scenen etableres der en stor bogreol, i hele endevæggens bredde, som vil signalisere "det hjemlige" og hyggelige i dette bibliotekets udadvendte hjørne, hvor de besøgende kan hente inspiration og orientere sig lidt længere i diverse publikationer. Placeringen er ud mod Krystalgade, hvor der ønskes promovning og markedsføring af biblioteket som et dynamisk sted i byen.

De store arrangementer (+200 personer) fordrer benyttelsen af det fleksible Krystaltorv. Gennem ombløring vil torvet transformeres fra markedsplads til Hovedbibliotekets "store" arrangementszone til udøvelse af scenekunst med for- og bag scene.

På etagerne, i Børne- og Ungeafdeling, i den Skønlitterære afdeling og i de øvrige afdelinger, vil der være mindre såkaldte aktivitetszoner, som kan indrettes ad hoc, og danne ramme om alt fra børneskuespil til højtlesning, udstillinger mv. i takt med skiftende ønsker og behov.

10. Drømme om HB

(et hus for alle, logistik, tilgængelighed mv.)

I "drømme om Hovedbiblioteket" er der lagt op til en holistisk opfattelse af biblioteket som "huset for alle". Dette opnås gennem et stort tilbud af materialer og arrangementer, der sigter på kvalitet og alsidighed, og dermed rammer et bredest muligt publikum. Det gives ligeledes gennem et højt informationsniveau der bringes ud til brugerne, via informationskanaler der virker indbydende og inspirerende. Og det handler i høj grad om Hovedbibliotekets fysiske rammer herunder, at der skabes et behageligt indeklima som man får lyst til at opholde sig i, at der lægges stor vægt på tilgængelighed i indretningen – også for handicappede, at inventar, overflader, belysning og skiltning er funktionelt, samt indbydende og udtrykker god kvalitet.

Helhedsplanen har til hensigt at indfri denne holistiske tanke, gennem arbejdet med rammerne for et inspirerende og venligt opholds- og arbejdsmiljø.

Eksisterende forhold.

Hovedbibliotekets nye facade imod Krystalgade, der er opgraderet til gågade. Facaden er lys og oplukkelig for at sammenflette det mentale rum i gade og bygning.

06. IT og "det digitale rum / bibliotek"

1. Det virtuelle udbud (hjemmebibliotek)

Biblioteket har to ansigter, - et rettet imod de traditionelle medier og et rettet imod de digitale medier og virtuelle tjenester. Dette parløb vil fortsætte og nødvendiggøre, at det "nye" bibliotek sideløbende indeholder bogsamlinger og nye medietilbud. Tilbuddene er ikke hinandens modsætninger, men snarere supplerende tilbud og komplementerende funktioner. Det virtuelle bibliotek udbygges gradvis, hvor igennem udbuddet øges og flere mennesker får mulighed for at tage del i bibliotekets herligheder. I denne udbygning ligger der både en informativ, et læringspotentiale (e-læring, eller internetbaseret læring), og en samtidig styrkelse af den demokratiske grundtanke i at udvide "folkebibliotekets" udbud.

2. Husets brug af IT (fysisk – internt i HB – for ansatte, brugere(borgere))

"Revolutionen i informations- og kommunikationsteknologien (IKT) påvirker ikke alene bibliotekernes opgaver og medieformater, redskaber og arbejdsmetoder. Den har og vil fortsat stille krav om forandring af de fysiske rammer. Blandt de nye muligheder er fuldautomatisk udlån og afleveringsmetoder og "trådløse områder" med mulighed for internets opkobling af brugernes egne bærbare – fra pc til mobiltelefon". Uddrag af resumé fra "Byens Hus – foranalyse til nyt hovedbibliotek i København 2008" af Hellen Niegaard 2003.

Det "nye" hovedbibliotek i Krystalgade vil være et interaktivt hus, med trådløs internets opkobling i hele huset, til brug for både studerende, øvrige besøgende og de ansatte. Antallet af studie arbejdspladser øges med optimerede planløsninger. Foruden disse vil der mange steder i huset være tilgange til søgemaskiner for publikum.

Digitale "tavler" eller storskærme er med til at sikre informationer om aktiviteter, tilbud og hotspot muligheder, mange steder i huset. *"Hvad sker der andre steder i huset, og hvornår?"*.

"Det digitale rum" vil naturligt indgå i forhold til arrangementer. Et digitalt sceneskifte har foruden dets visuelle potentiale, et kæmpe tidsbesparende og fleksibelt aspekt i sig. Lys, lyd og bevægelse i et digitalt fusionskøkken.

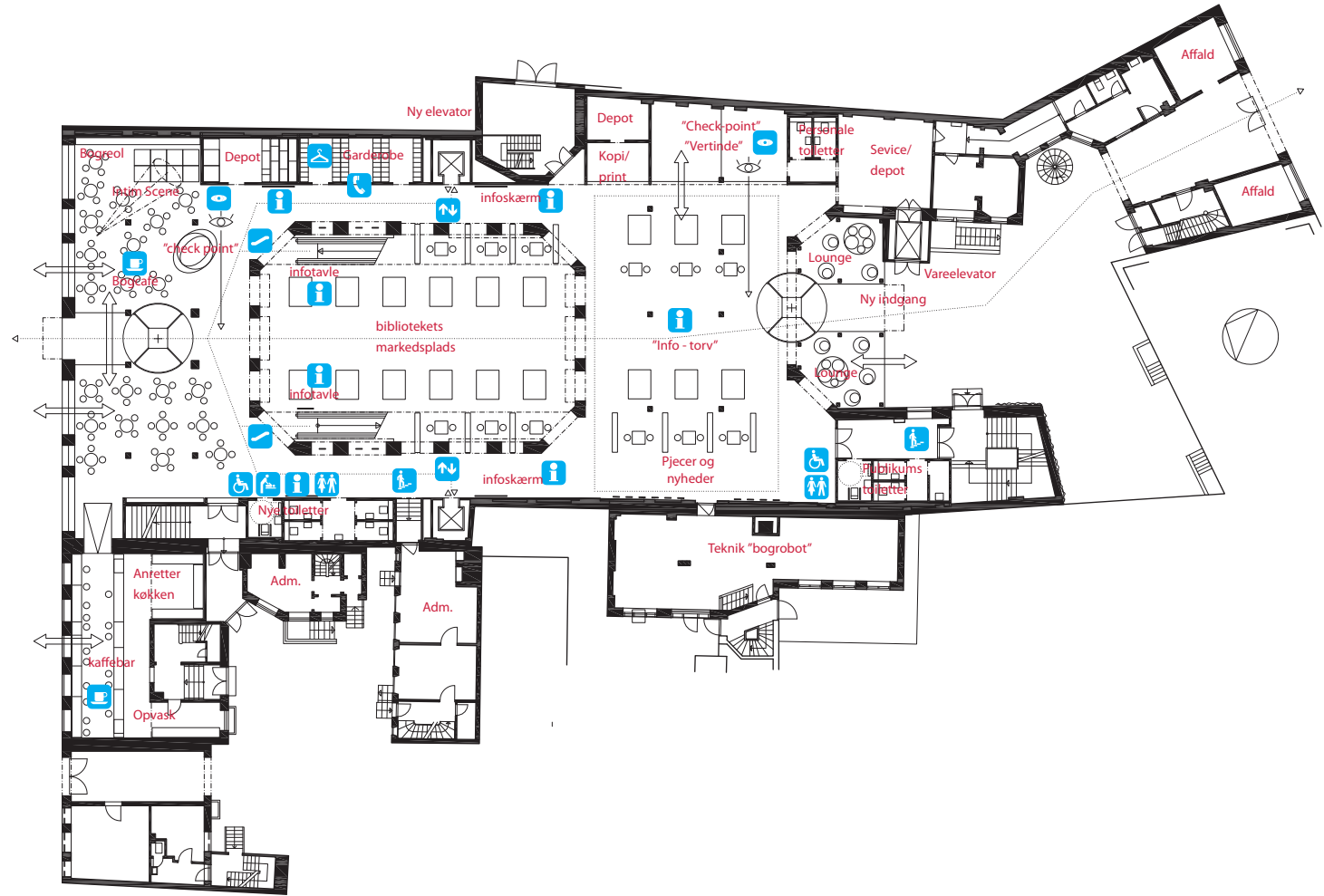

Eksisterende forhold

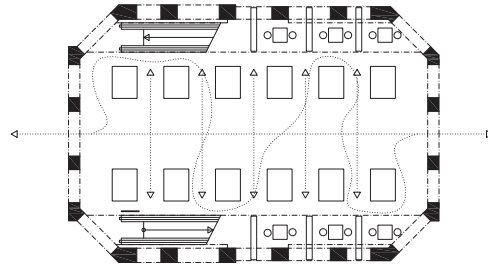

Ny glastilbygning imod gården til Store Kanikkestræde, der renoveres og begrønnes.

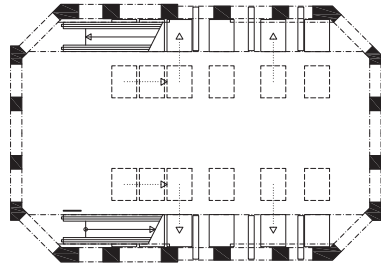
- Info
- Synlighed
- Telefon
- Trappe
- Elevator
- Rulletrappe
- Toiletter
- HC - Toilet
- Puslebord
- Cafe
- Garderobe
- Bogsamling
- Undervisning
- IT

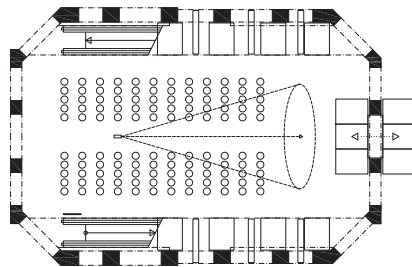
Stueplan - Møbleret fremtidige forhold 1:300

"Markedsplads"

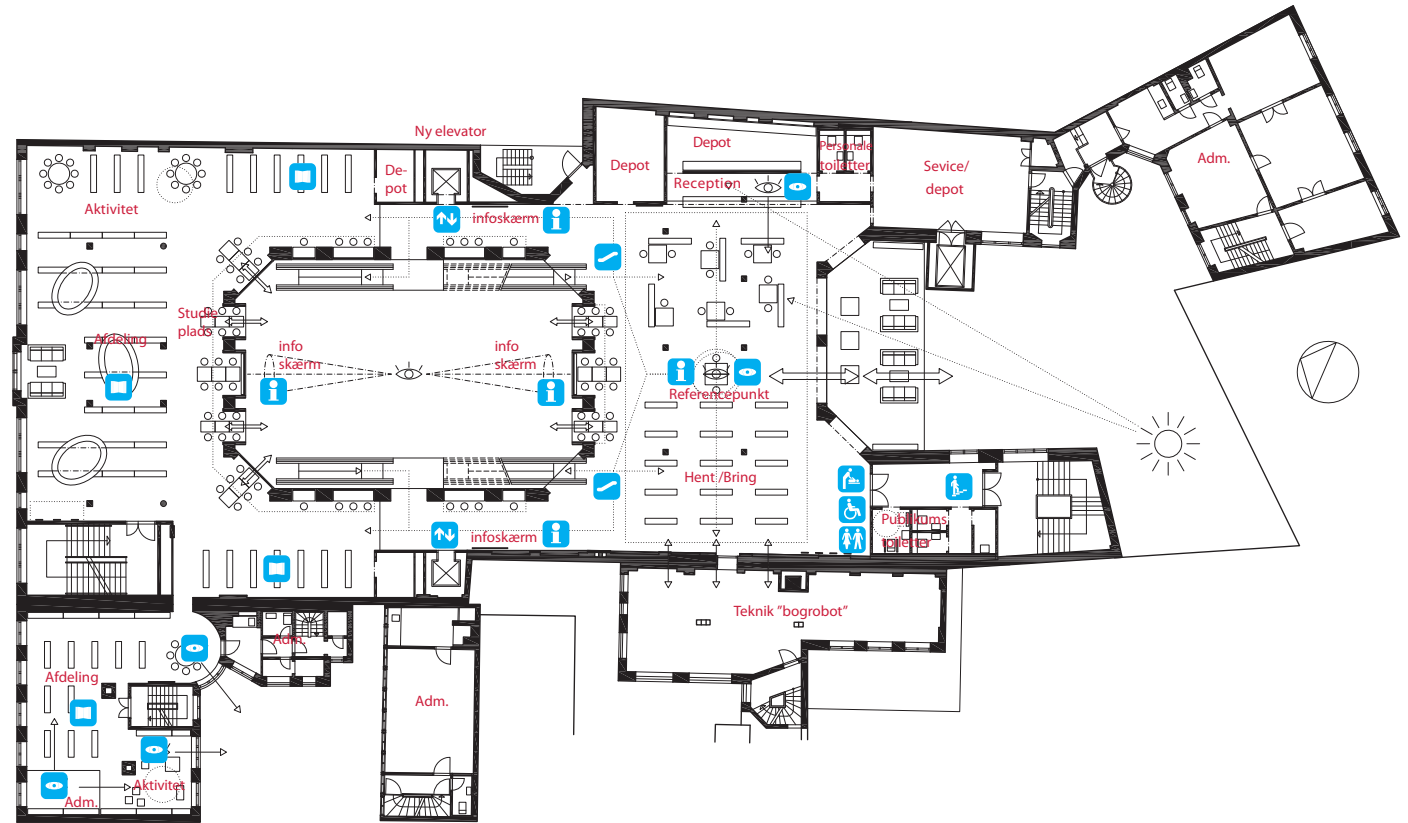

"Magasinering"

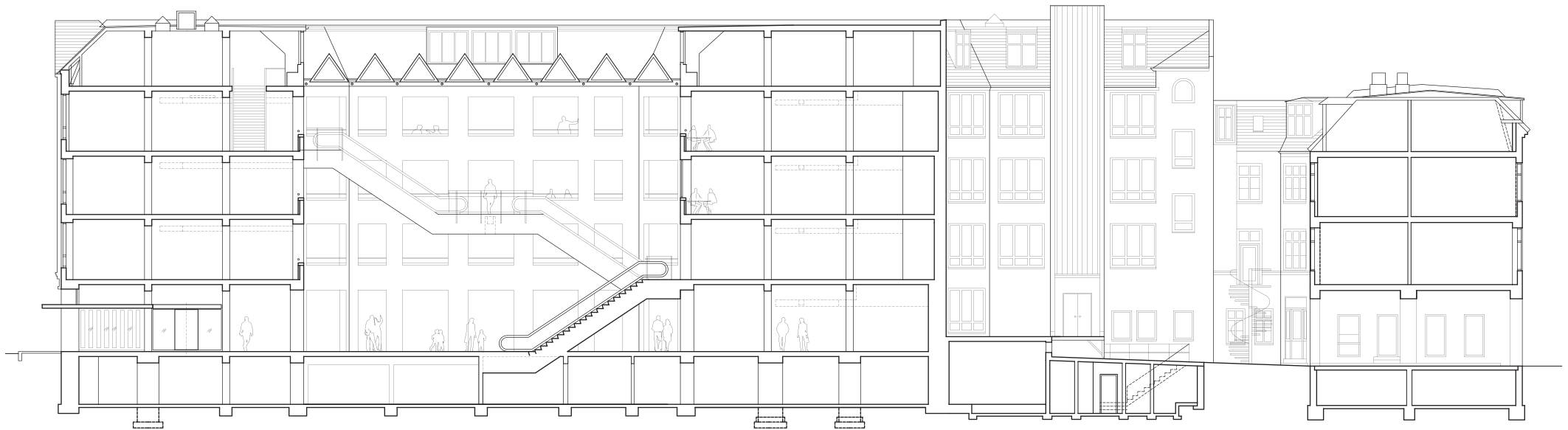

"Arrangement"

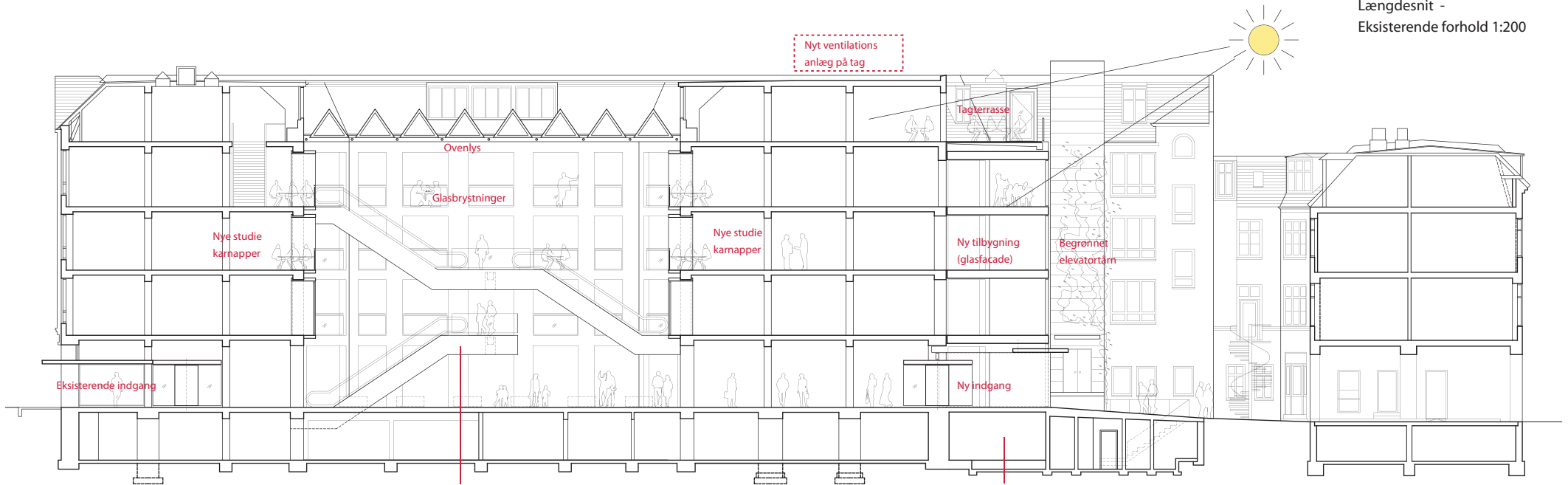
- Info
- Synlighed
- Telefon
- Trappe
- Elevator
- Rulletrappe
- Toiletter
- HC-Toilet
- Puslebord
- Cafe
- Garderobe
- Bogsamling
- Undervisning
- IT

1.sal - Møbleret fremtidige forhold 1:300

Længdesnit -
Eksisterende forhold 1:200

Længdesnit -
Fremtidige forhold 1:200

Nyt ventilations
anlæg på tag

Ovenlys

Glasbrystninger

Nye studie
karnapper

Nye studie
karnapper

Ny tilbygning
(glasfacade)

Begronnet
elevatortårn

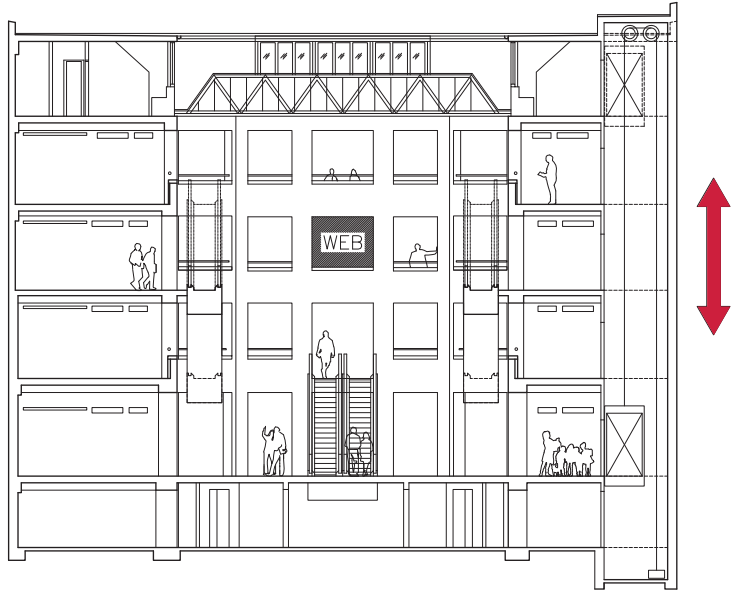
Eksisterende indgang

Ny indgang

Rulletrapper flyttes
(mellem stuen og 1.sal)

Eksisterende
varmecentral sænkes

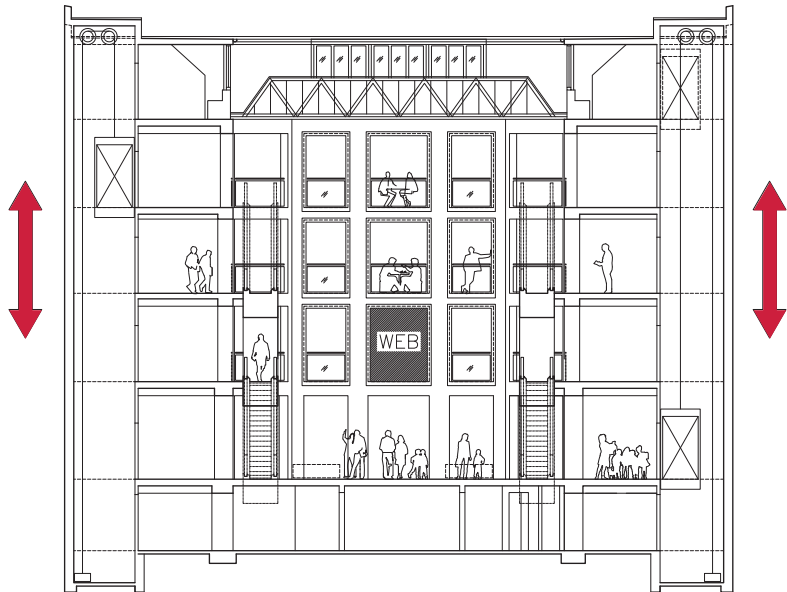

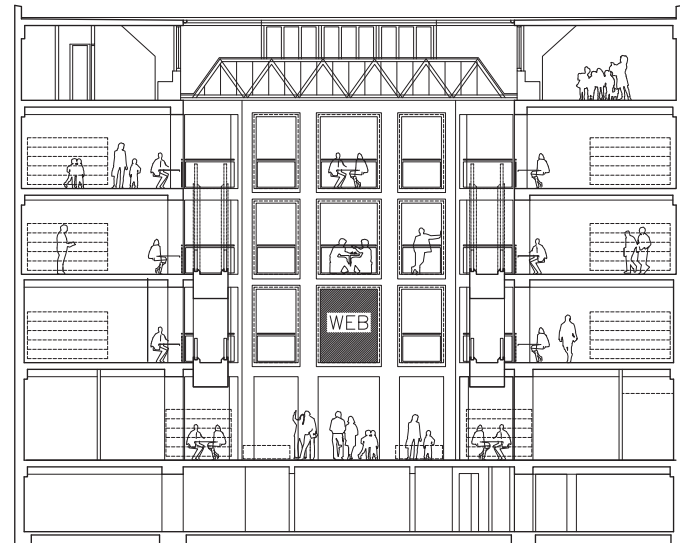
Tværsnit - Bevægelse Eksisterende forhold 1:200

Tværsnit - Materialer Eksisterende forhold 1:200

Tværsnit - Bevægelse Fremtidige forhold 1:200

Tværsnit - Materialer Fremtidige forhold 1:200

UDDYBENDE BESKRIVELSER

07. Funktionsbeskrivelse

1. Arkitektbeskrivelse
2. Ingeniørbeskrivelse
3. Miljø og inventar

1. Arkitektbeskrivelse (plandsponeringer - alle etager)

1.1 (Intro)

Passagen og Markedspladsen trækker byen ind i huset. Hovedbiblioteket i Krystalgade bliver en del af byens bevægelsesforløb. Passagens introduktion er den mest markante omlægning af både plandsponeringen i stueplan og for den vertikale bevægelse, fra stueplan og videre op i huset.

Det nuværende symmetriske motiv, med ankomst fra Krystalgade hen til et krystaltorv hvor rulletrappernes centralistiske bevægelse - en bevægelse der sættes i fokus - erstattes af pladsen; Markedspladsen.

Logistikken – bevægelsen - er lagt ud på hver sin side af pladsen og der skabes rum; rum til materialer, rum til aktiviteter; rum til biblioteksaktiviteter.

1.2 (Stueplan)

Langs Krystalgade åbnes Hovedbibliotekets glasfacade op. Bibliotekets aktiviteter skal trække forbipasserende Københavnerne ind i huset. Som en del af bibliotekets markedsføring ses åbenhed; visuelt og fysisk kontakt til gaden som en nødvendighed for at kunne tiltrække mere publikum ind i huset. Ud mod facaden er placeret sociale, bløde funktioner som Bibliotekscafé, med tilstødende kaffebar (tidligere Moccazinnet). Caféens køkken er udbygget i Krystalgade 17 (bygning C). I den anden ende, langs facade mod Krystalgade er placeret Bogcaféen. Funktionen er udadvendt, med en afslappet, "storbyboghandler" atmosfære. Endevæggen prydes af en kæmpe bogreol, der danner baggrund for den fleksible intimszene, der vil blive brugt til storbyprosa og mindre musikarrangementer mv..

Som servicefunktioner for disse arealer, og for at overlade "scenen" til de primære varer, er placeret depoter (stole, borde mv.), publikumsgarderobes samt nye publikumstoiletter.

Mod den charmerende og brolagte "biblioteksgården", der flankeres af en samling bindingsværkshuse, med et stærkt vidnesbyrd om det gamle København, er placeret en del administrative arealer (bygning D og bygning E (baghuset)).

Bygningens helt centrale plads er Krystaltorvet, med Panoptikon der spænder op igennem alle bygningens etager og afslutter dette overdækkede atrium med et stort ovenlys. Krystaltorvets fleksibilitet ligger i dels dets størrelse og dels i at det er det største søjlefri areal i bygningen. Som en vigtig opgradering af logi-

stikken i bygningen er placeret en ny publikumselevator på den modsatte side af bygningen, i forhold til den eksisterende elevator. Dermed fordobles elevator kapaciteten, og publikumsflowet styrkes; også for handicappede, ældre og for forældre med barnevogne mv..

Ved siden af Krystaltorvet med dets primære markedsplads, ligger Info-torvet; med pjecer og nyheder mv. Området vil være en blanding af reolopstillinger med alle former for information og siddegrupper. Info-torvet støder op mod den nye indgang; med vindgang (rotunde) og den nye glasbygning, der er en fysisk udvidelse af det eksisterende bibliotek (ca. 55m² i grundareal). I denne ende af bygningen ligger også de primære publikumstoiletter som moderniseres; dette gælder for alle etager på nær på tagetagen og i kælderens. Bogrobotten der er en del af hent/bring funktionen; bøger der afleveres og afhentes, er placeret i (bygning F). Der er beholdt ét afleveringsindtag i stueplan, mens de øvrige er flyttet op på 1.sal, suppleret med et indtag på 2. salen.

I den dybe ende af (bygning A) er placeret servicefunktioner som kopi/print, synlige bag glasvægge. Tilstødende denne funktion er placeret det ene af i alt 2 stk. check-points, eller værtinde funktioner, også her bag glasvægge. Funktionen giver den besøgende mulighed for at søge og få information og viden om "where to go" i huset. Check-points er ikke faste arbejdspladser, men en slags flydende funktion der er med til at højne serviceniveauet og de besøgendes møde med biblioteket.

I forlængelse hertil ligger toiletfunktioner for de ansatte (personalettoiletter), igen er denne funktion placeret samme sted på etagerne, på nær på tagetagen og i kælderens.

I St. Kannikkegård er placeret en vareelevator (eksisterende), der sikrer transport af den fysiske materialesamling imellem etagerne. Bøger afleveres og afhentes 2 gange dagligt og ind- og udlevering sker ude fra gården til og fra lastbiler der holder op til elevatorene. Tilstødende til vareelevatoren; indvendig i bygning A, ligger diverse service- og logistikfunktioner. Det samme gør sig gældende for bygning C (ud mod St. Kannikkestræde).

Som led i opgraderingen af gården er der indbygget affaldsrum i stueetagen imod porten til St. Kannikkestræde.

1.3 (1.sals plan)

På 1. sal ligger receptionen, med tilstødende baglokal, depoter, personalettoiletter og øvrige servicefunktioner (sydøstlige ende). For de selv-hjulpne vil der være digitale infoskærme som guider en igennem husets mange muligheder. Der vil være søgemaskiner (internet), og muligheder for opkobling med egen medbragt lab-top (pc). Etagen vil være stærkt repræsenteret af de stu-

derende i form af studie arbejdspladser/fordybelses-zoner. Som et bælte vil der ligge studiearbejdspladser hele vejen rundt panoptikon, og med en lille udvidelse (i form af indvendige karnapper) er der tilføjet ekstra kapacitet for denne målgruppe.

Over for receptionen ligger hent-bring funktionen, med dets afhentning og afleverings "robot". Et tæt pakket gulv med mange hydrometer varetager afhentnings-arealer (forhåndsbestilt materiale).

I denne ende af etagen ligger også publikumstoiletterne, der efter ombygningen er blevet gennemrenoveret og indbydende.

Lige for, stik syd, ligger etagens udvidelse i form af "glasbygningen". Glasbygningens funktion på 1.sal er til "Kunst og Musik: Alt godt fra de kreative fag". Arealerne vil blive benyttet som en blanding af formidling af materialer og udøvende kunstnere.

For at undgå overophedning i denne udvidelse af biblioteket benyttes udvendig solafskærmning. Hertil er som i det øvrige hus, både mekanisk ventilation og -køling, styret af det nye CTS anlæg.

For at sikre en mulighed for sen afhentning og aflevering, etableres indvendige glaspartier ca. midt på etagen, ved elevatorer og rulletrappernes af- og påstigning, som vil stå åbne i dagtimerne og aflåst i aften-timerne.

Afdelingen er rykket ind i de tidligere administrative lokaler i Krystalgade 17 (bygning C). Udvidelsen giver afdelingens besøgende; brugeren, turisten, den studerende mulighed til at benytte den "anden" del af biblioteket, og samtidig giver det indsyn til det unikke gårdmiljø; biblioteksgården. Der er placeret et mindre personalekontor i denne ende af biblioteket; adskilt fra dens omgivende afdeling af lette glasvægge. Bygning E (baghuset – biblioteksgården) benyttes til administrative formål.

1.4 (2. sals plan og 3. sals plan)

2.sal og 3.sal er store afdelingsetager. Som på 1.sal er tilstedeværelsen af studerende rundt panoptikon massiv. Her statueres "vidensbasen", og der myldrer af liv. Afdelingens grundplan er i udgangspunktet et sammenhængende areal, men der vil være muligheder for publikum at benytte "stille/ møderum", der er knyttet til afdelingerne, kun adskilt af lette glasvægge. Rundt om på afdelingerne vil der være opstillinger som en blanding af stationære og fleksible indretningsmuligheder. Der vil være møbler der adskiller, afskærmer, indlemmer, gemmer; "møbler til oplevelser". Disse møbler er i stor udstrækning erstatning for vægge. De er afklaret i deres funktion; præcise, indbydende og "hvide". Farverne gives ikke af afdelingens opbevaringsmøbler, men af møblernes indhold; bøgerne.

Fleksibiliteten kræver igen opbevaringsmuligheder (depoter). På begge etager er disse placeret i den sydøst-

lige ende af bygning A. Øvrige servicefunktioner, samt personalettoiletter ligger i samme ende af bygningen. På 2. og 3.sal er administrationen placeret i bygning E (baghuset – biblioteksgården) og i bygning B (St. Kannikkestræde).

På 2. sal er web-værkstedet (som i dag) placeret i bygning F. Rundt om på afdelingerne er der, som på de øvrige etager, centralt placerede infoskærme og søgemaskiner samt internet opkoblingsmuligheder for de studerende.

På 2. sal benyttes glasbygningen til "Læsesalon", med plads til læseklubber og fokus på at læse og opleve. På 3. Sal anlægges et "infotarium" – Hovedbibliotekets vidensakvarium: kom og se hovederne blive fodret...

Som en anden fleksibel funktion i huset er der indtænkt "aktivitetszoner" i alle etagernes afdelinger. Disse er decentrale aktiviteter; udstillinger, højtlesning, aktiviteter for børn og voksne, der tager afsæt i den pågældende afdelings program. Aktivitetszonerne vil virke som "åndehuller"; tilvirkende til at give afdelingernes alsidighed og frem for alt: flere ansigter indadtil som udadtil.

For alle afdelinger gælder også tilstedeværelsen af personale "ude i afdelingen". Hovedbibliotekets kundebetjening på etagerne; såkaldte "referenceborde". Disse er centralt placerede, synlige og ens i udformning, for så vidt angår inventar, udstyr og skiltning, så det er let for alle at orientere sig i biblioteket, uafhængig af afdelingernes faglige profil.

1.5 (4. sals plan (tagetage))

4.sal, også kaldt tagetagen, har en intimitet og ro som de øvrige biblioteksetager ikke har. Der er ingen dynamik fra rulletrapperne, der stopper på 3.sal. Man er adskilt fra det samlende panoptikon, med al dets bevægelse og liv på tværs af etagerne; man er oppe under taget. Mod Krystalgade er stemningen åben og lys, med skrål vægge og skunk.

Også på denne etage vil der være studerende, med eller uden lab-top. Der vil være flere publikums stille- / møderum, adskilt fysisk fra afdelingen med lette glasvægge, der på sin side skaber visuel kontakt.

Etagens væsentligste ændring ligger i at åbne taget/facaden mod syd. Dermed vil daglysniveauet forbedres betragtelig, og bidrage til et forbedret indeklima. Hvor de øvrige etager har fået udvidet deres etageareal med ca. 55m², består udvidelsen i tagetagen af en tagterrace. Fra terrassen, der vender stik syd, vil der være et fantastisk udsyn ud over byens tage og tårne. Som glidende overgang fra afdelingen til tagterrassen, ligger en lille intim kaffebar. Der vil således være mulighed for at drikke kaffe både indendørs og udendørs (en unik mulighed på gode solskinsdage).

Med direkte udgang til tagterrasse, og klods op til kaffebaren, ligger personalekantinens og dets tilstødende køkken. Herfra vil personalet kunne nyde lettere anretninger sammen med sine gode kollegaer, for at afslutte frokostpausen med kaffe på tagterrassen sammen med publikum.

På den modsatte side af kaffebaren og tagterrassen ligger administration for denne afdeling samt depoter. Administrationen er kun adskilt med lette glasvægge fra den afdeling som den befinder sig i. Der er både arbejdspladser og mødefaciliteter for personalet. Afstand mellem brugerne og de ansatte bliver minimeret, via den visuelle "øjeblikkontakt".

Etagen har derudover moderniserede publikumstoiletter, placeret centralt ved en af de to elevatorer der går op til etagen.

I den sydlige ende af etagen er der placeret teknik, i form af kølerum, hvorfra der er adgang til en del af den øvrige teknik, der befinder sig på taget (ventilationsaggregater).

1.6 (Kælderplan)

Kælders primære funktion er opbevaring og opmagasinering. En tredjedel af Hovedbibliotekets fysiske samling befinder sig i kælderen.

Tætpakkede reoler og kompaktreoler er effektive magasineringsmuligheder. Trods den store kapacitet, svarer denne ikke til bibliotekets fulde behov. Det vil derfor fortsat være nødvendigt med eksterne magasiner for fysiske materialer.

I kælderen finder man også personalefunktioner som bad, omklædnings- og garderobefaciliteter.

Teknikfaciliteter som varmecentral og sprinklerum er beliggende i kælderen. Funktionerne er delvist beliggende under gårddanlægget; "St. Kannikke gård".

Hovedbibliotekets postmodtagelse befinder sig også i kælderen.

2. Ingeniørbeskrivelse

2.1 (Karnapper i atrium)

For at kunne etablere nye studiepladser, skal eksisterende brytninger i de åbne partier i facaderne, ud imod den indvendige atriumgård, demonteres. Der etableres 18 nye karnapper med stålramme, der fastgøres til eksisterende konstruktion. Der etableres værn i glas og ny belysning over de nye studiepladser i karnapperne og værn i glas / træ og langsgående bordplader samt ny belysning over de nye studiepladser i øvrige facadehuller.

2.2 (Elevator og rulletrapper)

Der etableres en ny elevator. Dette forudsætter genombrydning af de eksisterende dæk, for montage af

en elevator med stop på alle etager, fra tagetage til kælderetage.

Eksisterende rulletrapper, fra stue til 1. etage, demonteres og genopstilles nyt sted. Der etableres genombrydning af den gamle mur mellem atrium og etage, samt ny repos, ved den nye placering.

2.3 (Kloak)

Der er ikke udført tv-inspektion af kloak, så omfang og beskaffenhed af de eksisterende ledninger er på nuværende tidspunkt ikke kendt. I forbindelse med renoveringen skal regnvandsbrønde eftergås for at sikre at disse er i korrekt stand og ikke giver anledning til indsvivende vand i kælderkonstruktionen.

2.4 (Afløb)

Afløbsinstallationerne er overvejende fra bygningens opførelsetidspunkt og bærer derfor præg af nedslidning. Hvor der skal renoveres må det også påregnes, at de eksisterende installationer skal renoveres frem til fodbøjning.

Der suppleres med nye afløbsinstallationer, hvor der etableres nye køkkener, toiletter mv.

2.5 (Sanitet)

Den eksisterende sanitet må siges at være i en sådan stand, at den kan genbruges. I forbindelse med etableringen af nye toiletter inkl. handikoptoiletter i stueetagen, forsynes med ny sanitet af robust karakter. Det nye handikoptoilet bestykses med hjælpemidler herunder armsætter, forhøjet toiletstol og blandingsbatterier med handicapvenlige greb eller berøringsfrie greb.

2.6 (Brugsvand)

Den eksisterende brugsvandsinstallation skal gennemgås for fastlæggelse af restlevetiden og udskiftes efter behov efter teknisk gennemgang og dialog med bygherre om levetid kontra udskiftning. Der etableres nye rørføring i rustfrit stål el.lign. korrosionsbestandige materialer til de nye toiletter, køkkener mv. Alle nye rør skal isoleres.

2.7 (Varme)

Det eksisterende radiatoranlæg tilpasses den nye indretning. Øvrig radiatoranlæg forventes genanvendt i sin nuværende opbygning og stand.

2.8 (Varmecentral)

Den eksisterende dampfyrede varmecentral forventes nedlagt og ændret til en fjernvarmefyret central i forbindelse med at der forventes etableret glasbygning ud mod gård og gennemgang til St.Kannikestræde. Der skal findes og etableres nyt teknikum i de eksisterende kælderlokaler til den eventuelle nye fjernvarmecentral.

2.9 (Ventilation)

Bygningen er i dag ventileret via ventilationsaggregater placeret på tag. Hovedkanaler der forsyner etagerne er placeret i skakt mod gård/St. Kannikestræde. Der påregnes etablering af nye ventilationsaggregater på tag med nye føringsveje, således at der kan etableres adgang til den planlagte glasbygning fra eksisterende lokaler.

Ventilationsanlæggenes kapacitet skal fastlægges ud fra en simulering af det termiske indeklima (B-sim-beregning). Der etableres nye synlige kanaler under det nedhængte loft for at sikre så stor rumhøjde som muligt. Alle nye ventilationsaggregater udføres med stor varmegenvindingsgrad og energiokonomiske ventilatorer.

Det etableres udsugningsanlæg til nye toiletkerner med udsugningsventilatorer placeret på tag.

2.10 (Sprinkler)

Den eksisterende sprinklerinstallation tilpasses den nye indretning og suppleres med nye sprinklerhoveder i nødvendigt omfang.

2.11 (Nyt cafékøkken i stueetage)

Det nye cafékøkken etableres som et anretterkøkken. Der påregnes ikke at skulle etableres fedtudskiller, men dette skal afklares med myndighederne efter fastlæggelse af cafékøkkens udstrækning og funktion.

Det etableres ventilation for anretterområdet og opvaskeområdet. Det etableres håndvask mv. efter gældende regler.

2.12 (El-stærkstrøm)

Eksisterende tavler genanvendes i størst muligt omfang. De skal udbygges svarende til den nye indretning og lovliggøres.

Der skal fremføres nye kraft til ny sorteringsrobot/maskine og forsyning til den eksisterende demontage og fjernes frem til tavle. Der forventes at skulle etableres nye kraft til ny sorteringsmaskine på både første og femte etage.

Der etableres ny kraft og ny tavle til det nye anretterkøkken i stueetage.

2.13 El-svagstrøm

Det etableres nye kabeltræk for EDB-arbejdsstationer i henhold til de nye indretningsplaner.

2.14 (ABA-anlæg)

Eksisterende ABA-anlæg suppleres med nye meldere i henhold til nye indretningsplaner.

2.15 (Nød og panikbelysning)

Det etableres nød og panikbelysning i henhold til gæl-

dende regler i forbindelse med etablering af den nye indretning.

2.16 (CTS-anlæg)

Det etableres nyt CTS-anlæg til styring og overvågning af alle tekniske anlæg, herunder ventilation, evt. varme, og belysning. Det skal afklares, om adgangskontrol, alarmer mv. skal kobles til CTS-styringen. Der forventes fælles styring af installationerne (KNX).

2.17 (EL-belysning)

Der skal være ny energioptimeret belysning tilpasset den nye indretning. Den nye belysning styres med luxmålere. Der etableres nye installationer til den nye belysning.

3. Miljø og inventar

3.1 Miljø

Der er ikke udarbejdet en egentlig miljøstrategi for helhedsplansprojektet, men der er fastlagt nogle indsatsområder som vægtes særligt højt i forbindelse med omindretningen. Disse er indeklimaforhold, herunder luft, dagslys og akustik. Arbejdsmiljøet, for både de besøgende og medarbejderne skal tillægges særligt betydning og endeligt skal det sociale aspekt vedrørende relationen til omgivelser, have fokus.

Valget af forundersøgelserne er baseret på denne vægtning.

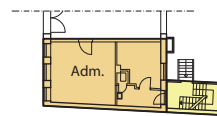
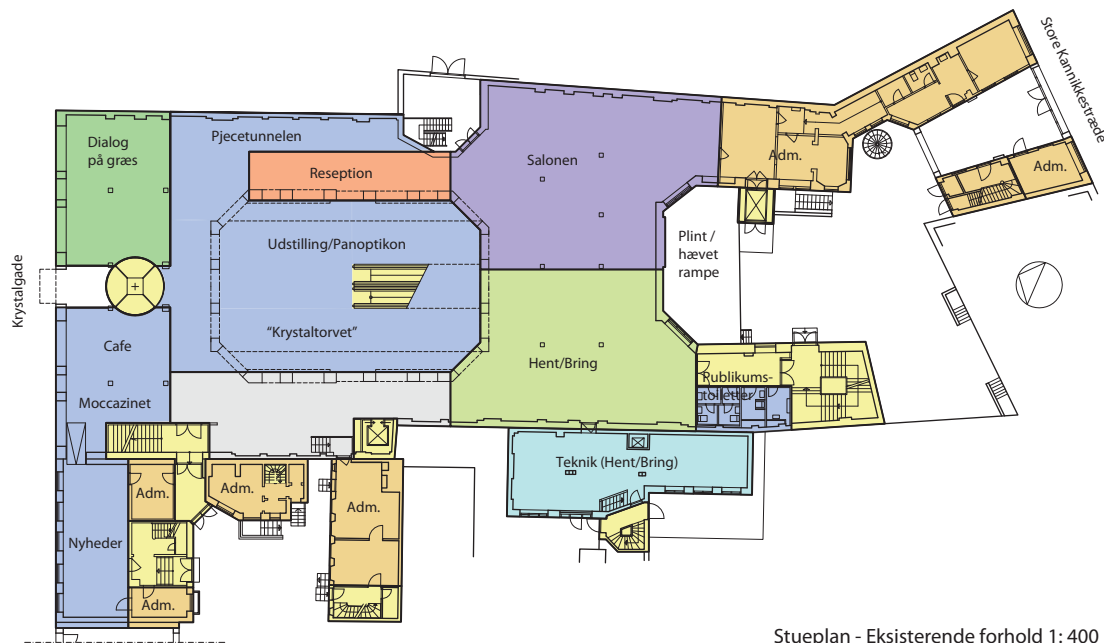
I forbindelse med udarbejdelsen af en miljøstrategi for hele projektet, vil bygningens ressourceforbrug, samt de konkrete valg af indsatsområder, jf. Miljø i Byggeri og Anlæg 2010 blive fastlagt, i et samarbejde med brugere og bygherre.

3.2 Inventar

Der er bred enighed om at en meget væsentlig indsats i forbindelse med moderniseringen ligger i valg af inventar, IT-udstyr, belysning og overflader, og på workshoppet med medarbejderne var disse emner absolut centralt placeret.

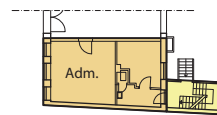
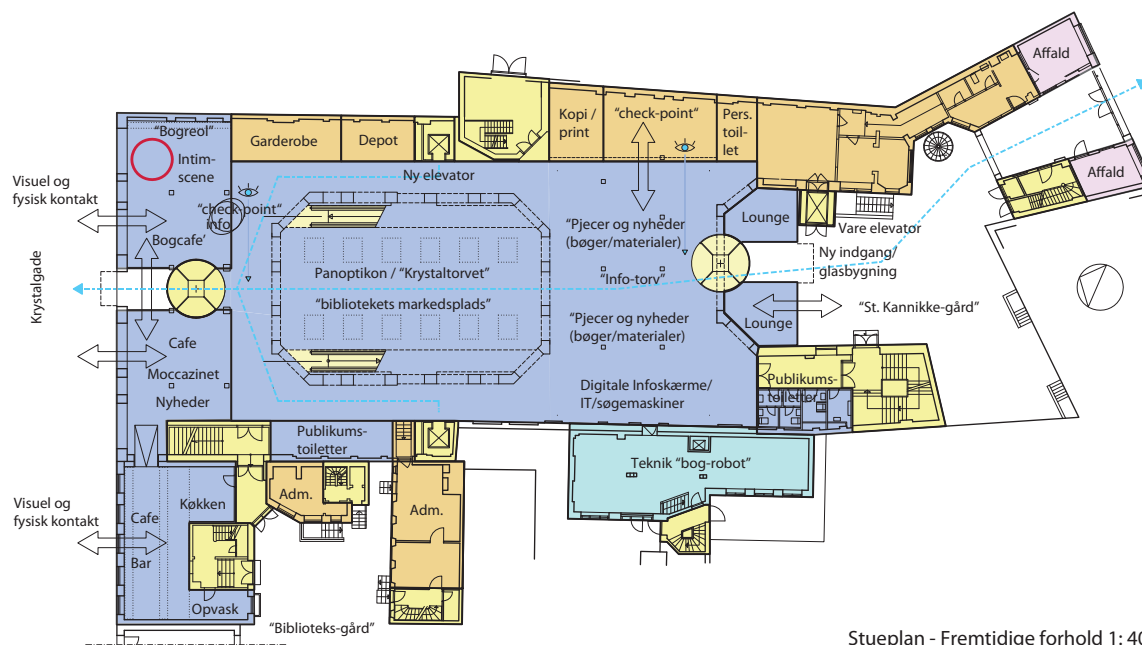
I forbindelse med gennemgang af referencer har området været diskuteret, og i arkitektbeskrivelsen er rådgivers visioner og holdninger tilkendegivet, men en egentlig planlægning af emnet har ikke været foretaget. Dette forventes gennemført i forbindelse med udarbejdelsen af en Designguide.

- Dialog på græs
- Logistik / trapper / elev.
- Publikumsfaciliteter
- Administration
- Teknik
- Gamle nyheder
- Reception
- Salonen
- Hent/Bring

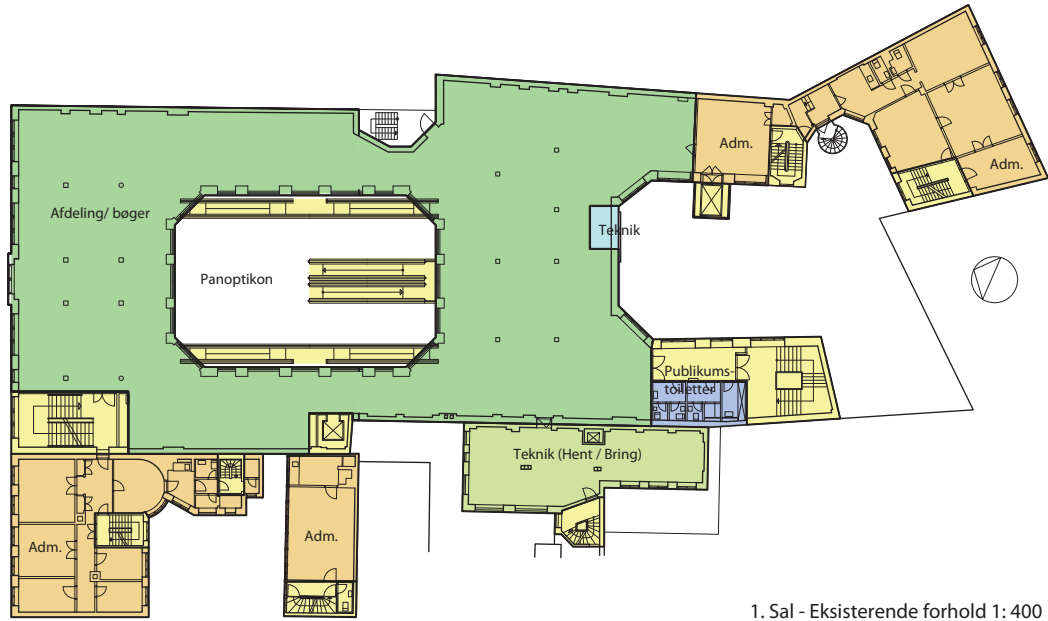
Stueplan - Eksisterende forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikumsfaciliteter
- Administration
- Teknik
- Reception
- Affald
- "Aktivitet"
-

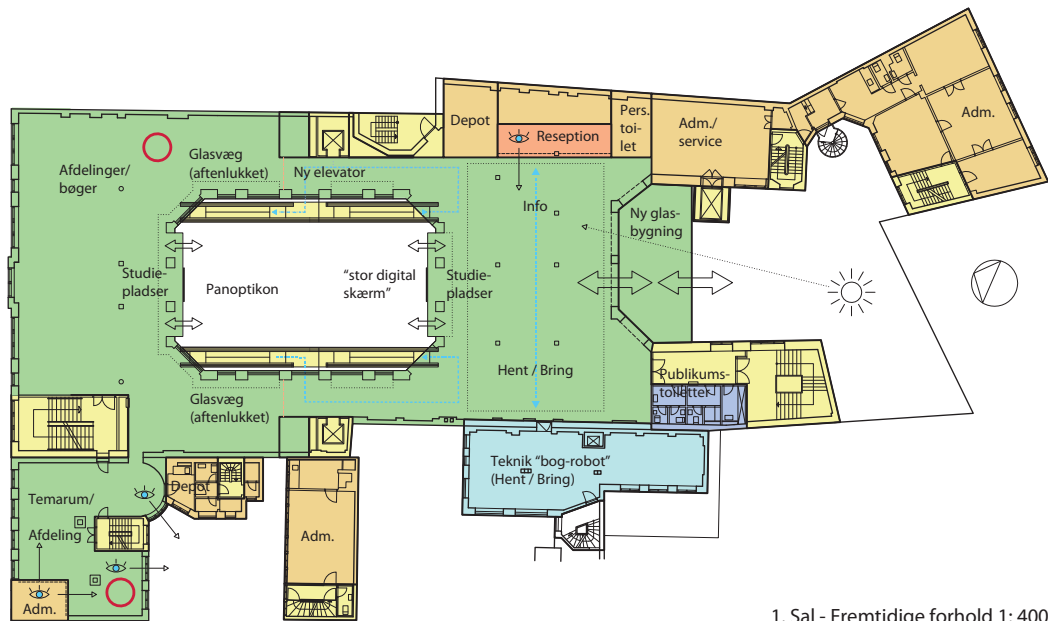
Stueplan - Fremtidige forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- Gamle nyheder
- Reception
- Salonen
- Hent / Bring (teknik)

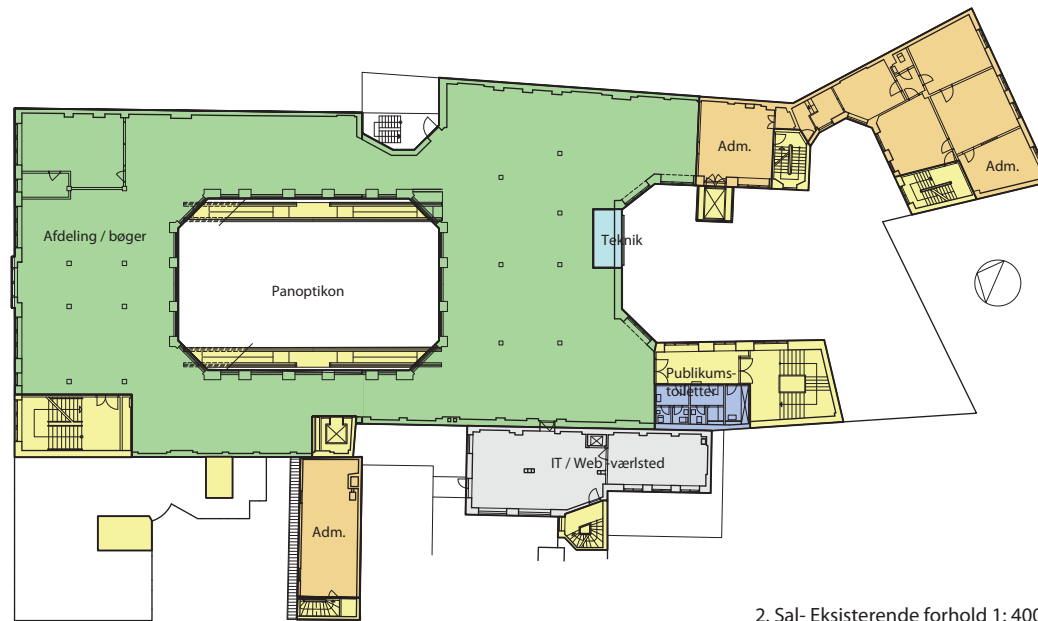
1. Sal - Eksisterende forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- Reception
- "Aktivitet"
- "Bevægelse"

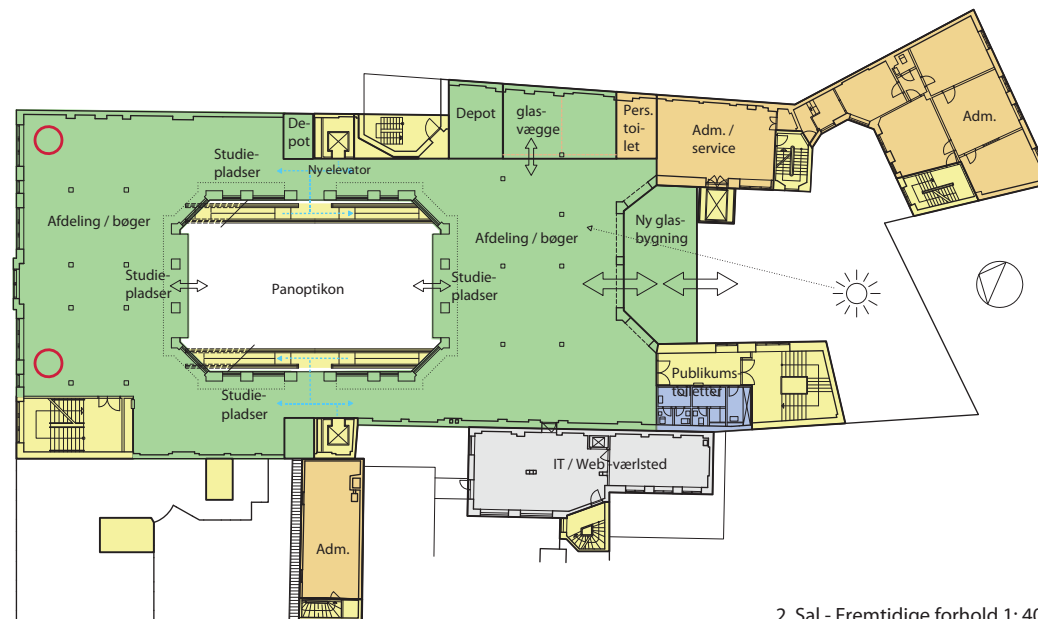
1. Sal - Fremtidige forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- IT / Web-værksted

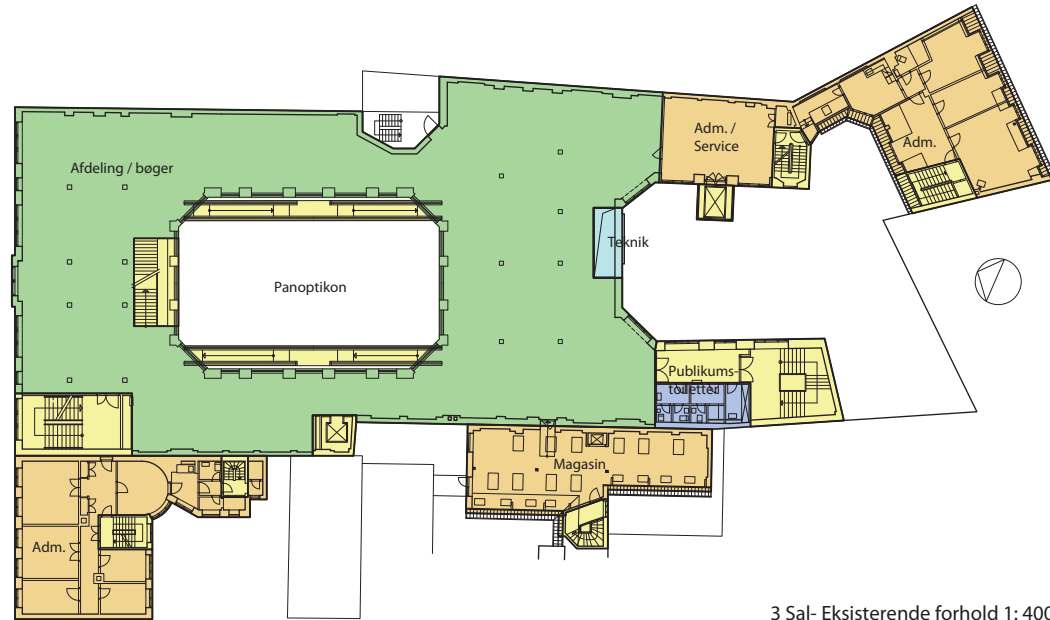
2. Sal- Eksisterende forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- Reception
- Affald
- "Aktivitet"
- "Bevægelse"

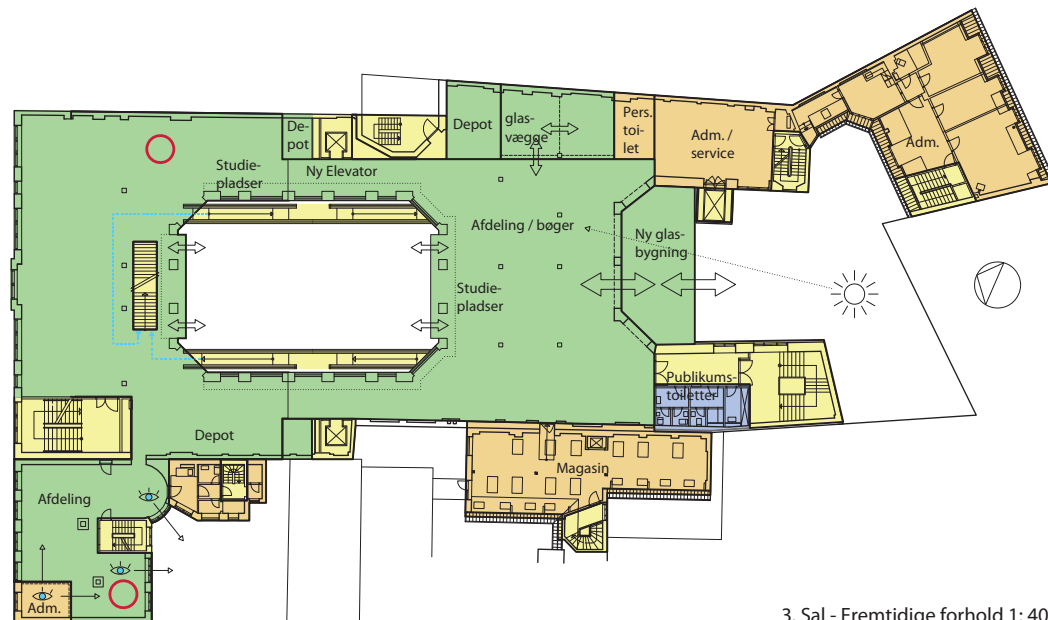
2. Sal - Fremtidige forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik

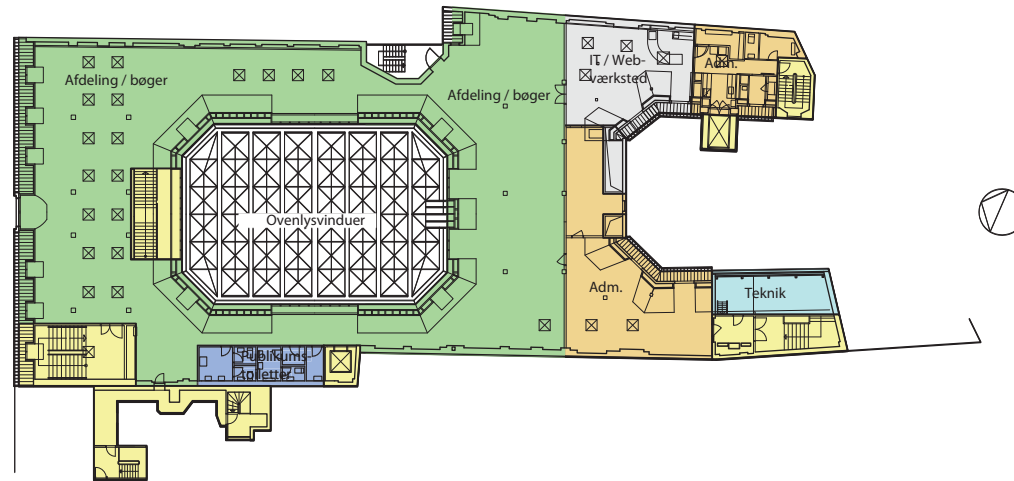
3 Sal- Eksisterende forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- Reception
- Undervisning / e-lærings center
- "Aktivitet"
- "Bevægelse"

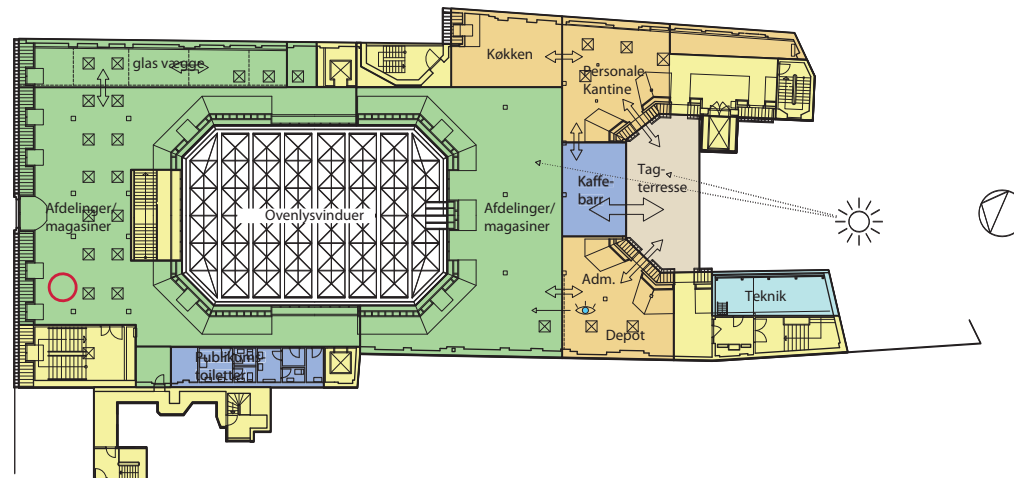
3. Sal - Fremtidige forhold 1: 400

- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- IT / Web-værksted

4. Sal (Tagetage) - Eksisterende forhold 1: 400

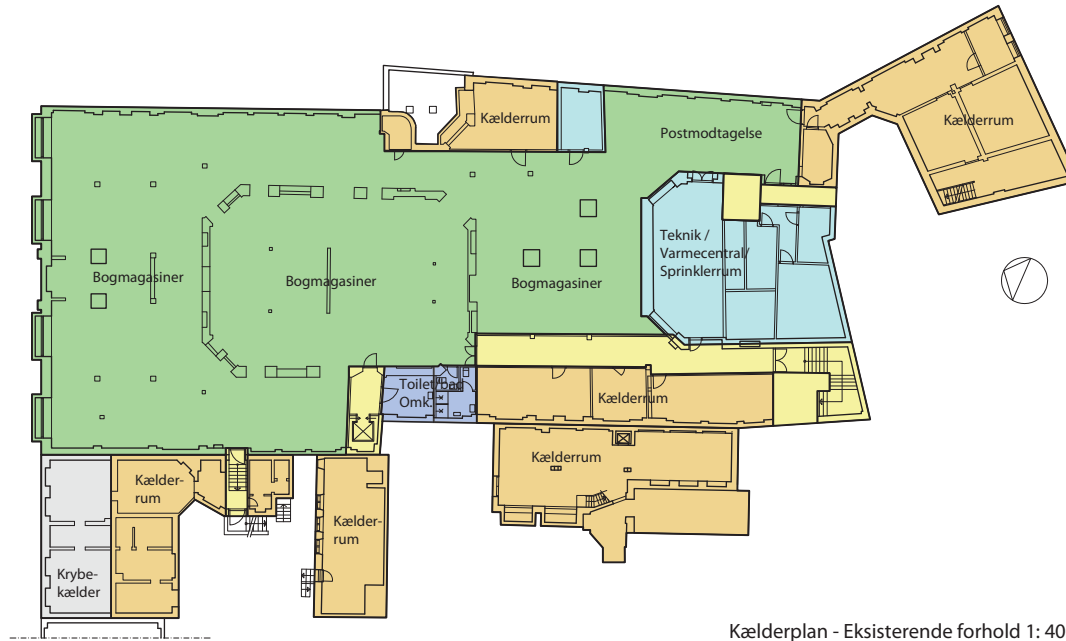
- Afdeling / bøger
- Logistik / trapper / elev.
- Publikum / Service
- Administration
- Teknik
- Tagterresse
- "Aktivitet"

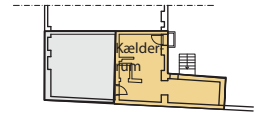
4. Sal (Tagetage) - Fremtidige forhold 1: 400

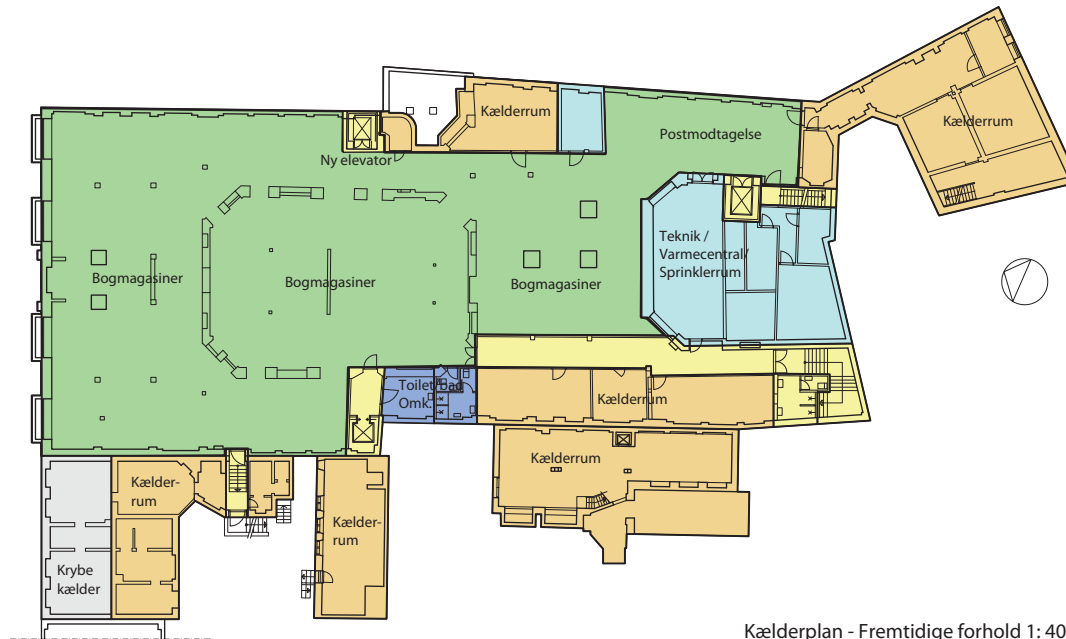
- Bogmagasiner
- Logistik / trapper / elev.
- Toilet / bad / omklædning
- Kælderrum
- Teknik
- Krybekælder

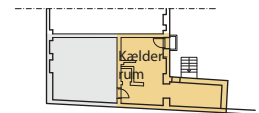
Kælderplan - Eksisterende forhold 1: 400

- Bogmagasiner
- Logistik / trapper / elev.
- Toilet / bad / omklædning
- Kælderrum
- Teknik
- Krybekælder

Kælderplan - Fremtidige forhold 1: 400

RAMMER OG PROCES

08. Helhedsplan vs. Delprojekter

1. Procesbeskrivelse

Med indstillingen af helhedsplanen er de grundlæggende beslutninger om det samlede projektets indhold og omfang truffet.

Helhedsplanen ønskes gennemført i 4 delprojekter, hvoraf bevillingen til delprojekt 1 allerede er givet og igangsat.

juul & hansen arkitekter as har som totalrådgiver, med Bascon og JPE rådgivning som underrådgivere på ingeniørsiden, forestået udarbejdelse af Helhedsplanen og forestår totalrådgivningen (projekteringen) af delprojekt 1, der gennemføres i 2010.

Det nuværende rådgiverteam varetager bygherrerådgivningen i hele projektets gennemførelsesperiode, herunder det igangværende udbud af totalrådgivningen for de følgende delprojekter, der gennemføres i 2011 – 2013.

Som omtalt i introduktionen, blev der undervejs i processen konstateret behov for at få udført en kortlægning og uddybende beskrivelse af en række specifikke forhold der ligger udenfor selve helhedsplanens rammer men som forudsættes gennemført, eller må ses som meget hensigtsmæssige at gennemføre, inden igangsættelsen af selve projekteringen.

Disse udgør et principielt projekt, idet der er tale om fastlæggelse af en række omfangs- og udfaldskrav der er gældende for alle 4 delprojekter og som derfor bør være foretaget (i et vist omfang) allerede inden projekteringen af delprojekt 1 udføres.

Det principielle projekt varetages af rådgiverteamet og igangsættes i umiddelbart forlængelse af færdiggørelsen af helhedsplanen. Det omfatter et principielt myndighedsandragende for hele projektet, en forundersøgelser af de termiske indeklimaforhold og akustiske forhold, udarbejdelse af en miljøstrategi for hele projektet samt en Designguide for hele projektet (de to sidste punkter forudsætter en fortsat aktiv deltagelse af brugere og bygherren).

Det er endnu ikke aftalt hvem der er tovholder på Designguiden, eller hvad den præcise karakter af den bliver, men der gennemføres allerede i juni 2010 en workshop, med repræsentanter fra en bred vifte af faglige kompetencer, for at kickstarte processen.

Der pågår en kontakt med naboerne til Krystalgade 15, for at finde gode løsninger i forhold til de ønsker Hovedbiblioteket har vedrørende etablering af en ny

indgang, og et attraktivt ankomstområde i gården imod Store Kannikestræde, samt om at få Krystalgade opgraderet til gågade. I den forbindelse er der taget kontakt til en landskabsarkitekt, der skal bistå nabo-processen og bidrage med det projektmateriale som Center for Byggeri, Center for Bydesign og Center for Anlæg og Udbud stiller, i forhold til en principiel myndighedsgodkendelse.

Endeligt vil det være hensigtsmæssigt, at der foretages en yderligere logistisk vurdering af delprojekterne, både i forhold til at få defineret et præcist budgetbehov for det enkelte år (på nuværende tidspunkt er budgetbehovet udtryk for den samlede ramme divideret med 3), og i forhold til at få koordineret gennemførelsestakten af de påtænkte arbejder, set i forhold til de anlægstekniske udfordringer, og i forhold til bibliotekets drift. Denne vurdering forudsætter en nærmere afklaring af en række punkter, der først vil være overblik over, når det principielle projekt er gennemført.

2. Delprojekternes indhold

2.1 Delprojekt 1 omfatter:

Etablering af karnapper og etablering af studiepladser langs hele panoptikonet på 1.-3. sal.

De eksisterende brystninger i "vindueshullerne" fjernes og der designes nye studie- / fordybelsespladser for PC-arbejde. Der forventes udført 17 umøblerede karnapper med træbeklædning og glasafskærmninger (den sidste af 18 etableres når eskalatorer er flyttet) samt 34 langsgående træ- / glasafskærmninger m. variable udførelser af faste træbordplader. (Udføres (hvis muligt) i overensstemmelse med kommende "designguide").

Omindretning af nærearealerne langs vinduesfacaden imod Krystalgade, indeholdende Bøgcåfé, Cåfé og Bar med et lille anretterkøkken og et opvaskeareal. Hertil kommer indretning af nye publikumstoiletter i stueetagen.

Entreprisen omfatter alle overflader, tekniske installationer og komplettering i det berørte område.

Entreprisegrænsen går ved den forventede linje for de nye vinduespartier, der rykkes lidt ind i forhold til det nye facadeforløb, samt ved overgang til panoptikonrummet.

I forbindelse med delprojekt 1 indkøbes inventar til de berørte arealer samt (i overensstemmelse med Designguiden) øvrigt inventar til Mårkedspladsen.

2.2 Delprojekt 2 - 3 omfatter:

Den resterende del af projektet, som er beskrevet i

helhedsplanen. Dette vedtages i samarbejde med den kommende totalrådgiver, der forventes igangsat i januar 2011.

3. Tidsplan

Den samlede rammetidsplan omfatter perioden 2010 – 2013.

Helhedsplanen indstilles til beslutning i august/september 2010, så der i tilfælde af vedtagelse kan kontraheres med totalrådgiveren for delprojekt 3-4, inden udgangen af 2010.

3.1 (2010)

Juni – September:
Helhedsplansgodkendelse
Juni – Oktober:
Kontrahering med kommende totalrådgiver
Juni – Oktober:
Principielt projekt gennemføres
Juni – August:
Kontrahering med hovedentreprenør, delprojekt 1.
Juni – November:
Projektering / myndighedsbehandling, delprojekt 1.
Oktober – December:
Udførelse af delprojekt 1.

3.2 (2011)

Januar – April:
Projektering, delprojekt 2.
Maj:
Kontrahering med hovedentreprenør, delprojekt 2.
Juni – December:
Udførelse af delprojekt 2.

3.3 (2012)

Januar – April:
Projektering af delprojekt 3.
Maj:
Kontrahering med hovedentreprenør, delprojekt 3.
Juni – December:
Udførelse af delprojekt 3.

3.4 (2013)

Januar – April:
Projektering af delprojekt 4.
Maj:
Kontrahering med hovedentreprenør, delprojekt 4.
Juni – December:

Udførelse af delprojekt 4.

4. Budget

Rammebudgettet for opgaven er afsat til en samlet sum af 110 millioner kr. (eksklusiv moms), fordelt over pe-

rioden 2010-2013, med en bevilget sum på i alt 10 millioner kr. (eksklusive moms) i budgetåret 2010.

I forbindelse med udarbejdelsen af helhedsplansvisionen, er rammebeløbet blevet fordelt på planens hovedposter, ud fra skønnede kvadratmeterpriser og ud fra en umiddelbar vægtning af den prioriterede indsats. Der er således ikke tale om en detaljeret beregning på projektniveau, men en kvalificeret vurdering af at det er realistisk, at gennemfører planen jf. de udarbejdede planer og i henhold til funktionsbeskrivelser (07) og bygningsdelsbeskrivelsen (10).

4.1 (Samletbudget)

Nedrivning	6.000.000
Bygningsbasis	1.000.000
Primære bygningsdele	11.000.000
Kompletterende bygningsdele	15.000.000
Overflader	7.000.000
VVS-anlæg / Ventilation	8.000.000
El- og mekaniske anlæg	10.000.000
Løst og fast inventar	18.000.000
Interims. og byggeplads	<u>4.000.000</u>
Alle bygningsdele i alt:	80.000.000
Håndværkerudgifter:	80.000.000
Uforudseelige udgifter (15 %):	14.000.000
Honorarer og omkostninger (15 %):	<u>16.000.000</u>
Samlede udgifter (eksklusive moms):	110.000.000

4.2 (Budget for 2010 (er bevilget))

Karnapper i panoptikon:	3.500.000
Cåfé, køkken, toiletter mv.	2.000.000
Inventar	3.000.000
Omkostninger	<u>1.500.000</u>
Samlede udgifter (eksklusive moms):	10.000.000

4.3 (Budget for 2011/13 (søges bevilget))

2011	33.333.333
2012	33.333.333
2013	<u>33.333.334</u>

Samlede udgifter (eksklusive moms): 100.000.000

Budgettet omfatter ikke udgifter i forbindelse med anlæg og opgradering af Krystalgade til gågade.

APPENDIX

09. Arealoversigt

AREALER	Eksisterende	Helhedsplan
Samlet areal	9.608 m ²	9.864 m ²
Til publikum	6.045 m ²	6.502 m ²
(% andel af det samlede areal)	63 %	66 %
Heraf ca. fordeling:		
- Fysisk og digital samling	5.447 m ²	(ekskl. fleksibelt areal på 298 m ²) 5.120 m ²
- Studie- og siddepladser	(200 stk.) 200 m ²	(400 stk.) 400 m ²
- Kulturarena – og bogcafeområde	398 m ²	692 m ²
- Tilbygning inkl. tagterrasse	-	290 m ²
Til administration, logistik og service	3.563 m ²	3.362 m ²
(% andel af det samlede areal)	37 %	33 %
Nøgletal		
Udlånstal – fysiske materialer	1,2 mio.	1,5 mio.
Besøgstal årligt antal besøgende	0,8 mio.	1,0 mio.
Åbningstimer ugentligt	50 timer	60 timer
Beholdning af fysiske materialer	0,7 mio.	0,6 mio.
Antal arrangementer	50 arr.	100 arr.

(Tagterrassen tæller ikke med i BBR, hvorimod udvidelsen i kraft af indvendige karnapper øger BBR - arealet)

10. Bygningsdels skema

Oversigtskemaet angiver et kvalificeret skøn over arten og omfanget af de forventede arbejder, baseret på den viden og de forudsætninger der forelå ved udarbejdelse af helhedsplanen.

Der tages forbehold overfor evt. omfattende ekstraarbejder (eks.: asbest, PCB mv.)
Der henvises til funktions- og plandisponeringer ved gennemgang af skemaet.

(9)	ALLE BYGNINGSDELE M.V.	BESKRIVELSE
(0-)	NEDRIVNING	
01	Bygningsbasis	- (Generelt) Nedrivning ifbm. etablering af udluftningsventiler - kælder som følger af fugt i kælder – alle bygninger - Diverse nedrivninger af eksisterende kælder vægge (fundamenter?) ifbm. ny tilbygning (glasbygning)
02	Primære bygningsdele	- Div. nedrivninger i eksist. bærende ydervæg mod St. kannikestræde - Div. nedrivninger i eksist. bærende indervæg ved panoptikon - bygning A - Div. nedrivninger i dæk mellem stueplan – kælder – bygning A - Dæk (hul til ny elevator) nedrives – bygning A, alle etager - Div. nedrivninger i tag, bygning A (åbning for ny elevator)
03	Kompl. bygningsdele	- Nedrivning af eksist. glasfacade i stueplan – bygning A, Krystalgade - (Generelt) nedrivning af eksisterende vinduer + døre (alle bygninger) iht. gældende tilstandsvurderinger / drift + vedligeholdelsesplaner - (Generelt) nedrivning af tag (alle bygninger) iht. gældende tilstandsvurderinger / drift + vedligeholdelsesplaner - (Generelt) nedrivning af indervægge, gulve og lofter iht. helhedsplan
05	VVS-anlæg / Ventilation	- Eksist. ventilationsanlæg på tag - bygning A, nedrives, inkl. føringsveje - Eksist. toiletter / bad nedrives – iht. helhedsplan - Eksist. el- og mekaniske anlæg nedrives / omlægges iht helhedsplan
06	El- og Mekaniske anlæg	- Eksist. reception nedrives
07	Inventar (fast)	- Eksist. køkken nedrives
(1-12)	BYGNINGSBASIS	
12	Fundamenter	- Nye fundamenter/ forstærkninger af eksist. kældervægge – tilbygning

(2-)	PRIMÆRE BYGNINGSDELE	
21	Ydervægge	- Ny stål (søjle-bjælke) konstruktion – tilbygning (glasbygning) - Diverse gennembyrning. / forstærkninger af eksist. ydermur mod gård (St. Kannikestræde (-gård))
22	Indervægge	- Ny ydervæg ifbm. etablering af tagterrasse - Diverse gennembyrninger / forstærkninger af eksist. ydermur i port ved etablering af affaldsrum (St. Kannikestræde) - Diverse gennembyrninger / forstærkninger af eksisterende murede indervægge / brystninger i panoptikon - Bærende stålskeletter (konstruktion) ifbm. etableringen af indvendige karnapper i panoptikon - (Alle etager) nye lette indervægge – gips (inkl. lyd vægge) - (Alle etager) nye lette indervægge – porebeton (rumadskillende – vådrum, toiletter / bad / omklæd. faciliteter og køkken)
23	Dæk	- Diverse reetablering af dæk i panoptikon ifbm. flytning af eskalatorer - Nyt dæk over varmecentral - Stålbjælke konstruktion (bærebjælker) til dæk i ny tilbygning - Nye lette (lydisolerede) dæk (4. etg.) i ny tilbygning - Stålbjælke konstruktion (bærebjælker) til indvendige karnapper i panoptikon - Diverse gennembyrninger / forstærkninger af dæk i bygning F ifbm. omlægning af "bog-robot"
24	Trapper og ramper	- Diverse mindre trapper / niveauduligninger mellem bygning A og bygning C + F. - Diverse mindre ramper / niveauduligninger mellem bygning A og bygning C + F.
27	Tagte	- Diverse forstærkninger / reetableringer af tag omkring eksisterende ventilationsanlæg - Diverse forstærkninger / reetableringer af tag omkring fremtidig ventilationsanlæg - Diverse forstærkninger / opbygning ved ny elevatorskakt (overhøjde) - Ny tagterrasse på 4. sals etage, over tilbygning (glasbygning) - Diverse forstærkninger / reetableringer af eksisterende tag ifbm. gennembyrning til ny tagterrasse
(3-)	KOMPLETTERENDE BYGNINGSDELE	
31	Ydervægge	- Nye glaspartier (faste / oplukkelige) i stueplan – Krystalgade 15-17 - Ny glasfacade (faste / oplukkelige) i ny tilbygning (glasbygning) - Nye glaspartier (faste / oplukkelige) i facade ved tagterrasse
32	Indervægge	- (Alle bygninger) Diverse udskiftninger af eksisterende vinduer + døre iht. tilstandsvurdering (rapport + drift og vedligeholdelsesplaner) - (Alle etager) Nye indvendige glaspartier (glas indervægge) - (Alle etager) Nye indvendige døre (træ / stål, inkl. brand- og lyddøre) - Beklædningsarbejder indvendige karnapper - atrium
33	Gulve	- Nyt gulv i ny tilbygning (stueplan) - Nyt gulv i ny tilbygning (1.-3 sals plan) - Ny tagterrasse i tilbygning (4.sals plan – tagetagen) - Nyt gulv i indvendige karnapper
34	Trapper og ramper (værn mv.)	- (Generelt) nye værn iht. BR08/BR10 (personikker mv.)
35	Lofter	- (Generelt – publikums- og administrationslokaler) Nye akustiske lofter (påbyggede / nedhængte)NB! Der forventes at anvende synlige rør og kanalføringer (ventilation) for derved at sikre en bedst mulig rumhøjde - (Generelt) Nye hygiejne lofter (vådrum + køkken)
36	Altaner (værn mv.)	- Nyt (stål)værn ved tagterrasse
37	Tag	- (Generelt) Diverse reparationer af eksisterende tagvinduer, sålbænke, inddækninger, tagrender og nedløb mv. - Nyt undertag for tagterrasse + inddækninger

(4-)	OVERFLADER	
41	Ydervægge	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) Diverse reparationer af eksisterende facade (alle bygninger) - (Generelt) Diverse reparationer / malerarbejder – eksisterende vinduer (trævinduer – og døre, alle bygninger)
42	Indervægge	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) malerarbejder iht. MBK (alle indervægge med undtagelse af vådrum + køkken)
43	Gulve	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) Vægfliser i vådrum + køkken - (Generelt) overfladebehandling iht. MBK (alle gulve) - (Generelt) Gulvklinker i vådrum + køkken - (Generelt) Gulvbelægnings arbejder (alle gulve)
44	Trapper og ramper (værn mv.)	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) malerarbejder iht. MBK (alle trapper og ramper)
45	Lofter	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) malerarbejder iht. MBK (alle lofter)
46	Altaner (terrasser)	<ul style="list-style-type: none"> - Overfladebehandling iht. leverede materialer
47	Tag	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) Udskiftning og reparationer af eksisterende tag (tagpap, tegltag mv. - alle bygninger – iht. til gældende tilstands-vurderinger / drift vedligeholdelsesplaner)
(5-)	VVS-ANLÆG / VENTILATION	
52	Afløb og sanitet	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) Alle eksisterende toiletter i bygning A gennemrenoveres - Nye personaletolletter, bygning A (alle etager) - Nye publikumstoiletter i stueplan, bygning A (ved Café) - Nyt køkken + opvaskeafsnit (stueplan, bygning C) - Ny kaffebar, bygning A (4.sals plan – tagetagen) - Omlædningsfaciliteter m. bad(personale) - kælder - Omlædningsfaciliteter m. bad (køkkenpersonale) - kælder
53	Vandinstallationer	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) nye vandinstallationer (vådrum + køkken, alle bygninger) - (Generelt) nye føringsveje / dysser? (alle bygninger)
53	Sprinkling	<ul style="list-style-type: none"> - Eksisterende installation/sprinkling tilpasses den nye indretning og de nye funktioner
55	Køling	<ul style="list-style-type: none"> - Den eksisterende køling genanvendes og suppleres, hvis termiske undersøgelser viser et øget behov herfor.
56	Varme	<ul style="list-style-type: none"> - Den eksisterende varmecentral er dampfyret. Efter afklaring af om der skal konverte res fra dampfyret til vandbåren renoveres og flyttes varmecentral. Til den nye glasbygning etableres der nyt tostrengt radiatoranlæg. Eventuelt suppleret med gulvvarme. - Det øvrige radiatoranlæg tilpasses den nye indretning.
57	Ventilation	<ul style="list-style-type: none"> - Eksisterende ventilationsanlæg er placeret på tag og skal demonteres og fjernes. - Der etableres nye ventilationsanlæg til betjening af etagerne. Kapaciteten af de nye ventilationsanlæg fastlægges i forbindelse med den udførte termiske simulering af indeklimaet (Bsim-beregning)
57	Føringsveje generelt	<ul style="list-style-type: none"> - Eksisterende hovedføringsveje fra tag til etager mod gård (hvor den nye glasbygning skal tilsluttes) fjernes og der etableres nye lodrette føringsveje fra tag til etagerne ved etablering af nye skakte. - Øvrige lodrette føringsveje genanvendes i størst muligt omfang. - Kanalføring på etagerne til udsugnings- og indblæsningsarmaturer udføres som synlige kanaler for at sikre så meget loftshøjde som muligt på etagerne.
57	Nye udsugningsanlæg	<ul style="list-style-type: none"> - I forbindelse med renovering og etablering af nye toiletter, vådrum og køkken mv, etableres der nyt udsugningsanlæg for disse. Udsugningsventilatorer placeres på tag. - Der skal etableres ny ventilering af nyt afdalsrum (port mod St. Kannikestræde)

(6-)	EL- OG MEKANISKE ANLÆG	
69	El (generelt)	<ul style="list-style-type: none"> - Der skal etableres ny el-forsyning og føringsveje til alle nye funktioner og indretninger, herunder etablering af nye etagetavler m.v. i fornødent omfang. - Eksisterende kan genanvendes i størst mulig omfang.
69	Elevator	<ul style="list-style-type: none"> - Der skal etableres ny elevator i bygning A.
69	Éskalatorer (rulletrapper)	<ul style="list-style-type: none"> - Nye rulletrapper (stueplan – 1.sals plan, bygning A) hvis eksisterende ikke kan genanvendes
69	Lysinstallationer	<ul style="list-style-type: none"> - Der etableres ny kabelføring til ny belysning. - Der skal etableres flugt+ panikbelysning iht. myndighedskrav
69	CTS-anlæg	<ul style="list-style-type: none"> - Der etableres nyt CTS anlæg til styring og regulering af ventilation, varme og brugsvand. - Lys og adgangskontrol mv. ønskes ligeledes tilsluttet CTS-anlægget.
69	Sikringsanlæg	<ul style="list-style-type: none"> - Eksisterende ABA-anlæg skal genanvendes i størst mulig omfang under hensyntagen til nyindretning og myndighedskrav. - Der skal etableres nyt internt varslingsanlæg med varslings sirener, tilkoblet ABA-anlæg - Der etableres røgventilation iht. myndighedskrav - Der etableres ABDL styring af alle branddøre iht. Kommende brandsektionering og brandstrategiplan - Der etableres El-styring til solafskærmning for den nye glasbygning.
68	Øvrige	
(7-)	LØST OG FAST INVENTAR OG Udstyr	
78	Øvrige (kunst i HB)	<ul style="list-style-type: none"> - Bygherreleverance
79	Inventar løst (generelt)	<ul style="list-style-type: none"> - Bygherreleverance
79	Inventar fast (specialinventar – generelt)	<ul style="list-style-type: none"> - Ny reception (1.sals plan – bygning A) - Ny check-point skranke (stueplan – bygning A) - Ny køkken (køkkeninventar) - Ny bar (køkken)- stueplan – bygning A - Ny café bar – 4.sals plan – bygning A - Ny (stor) bogreol – Bogcaféen – stueplan –bygning A - Bygherreleverance
79	IT (storskærme / digitale medier mv.)	
79	Skiltning (fysiske)	<ul style="list-style-type: none"> - Bygherreleverance
(8-)	INTERIMSBYGNINGSDELE OG BYGGEPLADS	
89	Byggeplads	<ul style="list-style-type: none"> - (Generelt) Byggepladsforanstaltninger iht. etapeplan
(9-)	ALLE BYGNINGSDELE M.V. - I ALT	

11. Henvisninger / litteraturliste / links / referencer

1. Publikationer

Følgende publikationer indgår i helhedsplanens udvikling: "Nyt Hovedbibliotek i København", Kultur- og Fritidsforvaltningen i samarbejde med RIA (2002).

"Byens Hus – foranalyse til Nyt Hovedbibliotek i København 2008", Biblioteksstyrelsens Udviklingscenter, 2003.

"Nyt Hovedbibliotek – analyse af H.C. Andersens Boulevard 2", udarbejdet af RIA (2003/4)

"Byens Hus – et nyt metropolbibliotek og samlingspunkt i centrum af København", Københavns Biblioteker, 2007.

"Byens Hus – et nyt hovedbibliotek – et nyt "landmark" for København", Kultur- og Fritidsforvaltningen ved Københavns Biblioteker, 2009.

2. Referencer og links

Følgende Biblioteker har været anvendt som konkrete referencer:

OBA – Amsterdam

Instituttet Public Library Amsterdam (OBA) er en kulturel institution, der har til hensigt at indføre fri udveksling af information i Amsterdam.

Missionen for Public Library of Amsterdam (OBA) i år 2007 beskrives som følger:

"OBA tilbyder dynamik til Amsterdam og fri adgang til information, viden og kultur for alle, ved at levere høj kvalitet i biblioteksbetjening for uddannelse, deltagelse, møder og kulturelle erfaringer."

Ud over at være et center for møder og undervisning for alle dele af befolkningen, vil OBA levere en lang række salgs- og kulturelle aktiviteter i forbindelse med fremme af læsning, læring og overførsel af viden og kultur.

Ud over de traditionelle former for mundtlig og skriftlig indberetning udvikler elektronisk information sig i et hurtigt tempo.

OBA udfører dette, og opfatter sig selv som en pioner på hjemmemarkedet.

Organisationen omfatter et centralbibliotek og 27 lokalbiblioteker. Samlet giver de bibliotekstilbud i kom-

munerne Amsterdam, Diemen og Ouder-Amstel. Der er 330 medarbejdere og en årlig budget er € 20.000.000 (2006).

Med 4,1 millioner besøgende, er biblioteket den mest besøgte kulturinstitution i Amsterdam.

Den OBA ® har 27 filialer, en Centralbibliotek, et digitalt bibliotek og et bibliotek på Second Life.

<http://www.oba.nl>

Kort beskrivelse fra dialogprocessen:

- Referencen er Amsterdams nye Hovedbibliotek (OBA), der har været brugt som væsentligste referencebyggeri igennem udarbejdelsen af Helhedsplanen.
- Som referencer er medtaget eksempler på reoler, studie/siddepladser, rummelige sammenhæng omkring transportarealer, farve- og lysholdninger til overflader og interiør samt skiltning.
- Det er ikke muligt at sammenligne mulighederne i Krystalgade med den rundhåndede måde OBA er indrettet/møbleret. Af indlysende grunde, fordi arealet er ca. 1/3 men særligt, for fordi søjleafstanden i Krystalgade er bundet i et meget mindre gridnet.
- Ikke desto mindre, kan der gøres meget der tilsvare OBA, ved hjælp af disponering, formgivning af inventar og valg af overflader og teknisk udstyr.
- Bemærk at der også i OBA er anvendt træpaneler som virkemiddel i det høje rum og at rulletrappemotivet er sammenfaldende med Krystalgade.

Exeter Library – New Hampshire

http://www.greatbuildings.com/buildings/Exeter_Library.html

Kort beskrivelse fra dialogprocessen:

- De følgende referencebilleder er fra Exeter Library, hvor Luis Kahn har skabt et ufatteligt smukt og (efter personalets og gæstebøgernes udsagn) helt exceptionelt velfungerende bibliotek.
- Biblioteket indeholder meget få aflukkede lokaler (primært på tagetagen) idet grundtanken er, at personale, studerende og øvrige besøgende, skal integreres mest muligt.
- Det store midterrum tilfører lys og kontakt i bygningens centrale del, hvor konstruktionen står friholdt og dækkene (etageadskillelserne) er inddækket af træpaneler som korresponderer med de læse/studiepladser der er designet langs facader-

nes vindueshuller. Disse træpartier er udformet som langsgående bænke, hvor gulvet er sænket i forhold til etagedækkene. (Dette var en genial læseplads før pc'ens indtog!!!)

- I udvalgte arealer af bygningen, er der indrettet større sammenhængende læsearealer med god udsigt til omverdenen (lounge).
- Indretningen i interiøret kan tydeligt aflæses af facaderne.

Følgende italienske bibliotek er også et besøg værd!

<http://www.beic.it/wps/wcm/connect/Beic/Site00/Home/>

